

Velja po pošti:
za celo leto naprej . . . K 40.—
za en mesec . . . K 3.50
za Nemčijo celoletno . . . 45.—
za ostalo inozemstvo . . . 50.—

V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej . . . K 38.—
za en mesec . . . K 3.—
v upravljanju mesečno . . . 2.50

Sobotna izdaja:
za celo leto . . . K 8.—
za Nemčijo celoletno . . . 10.—
za ostalo inozemstvo . . . 13.—

SLOVENEK

Inserati:
Enostolpna petstvarsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat . . . po 50 v
za dva in večkrat . . . 45 v
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:
Enostolpna petstvarsta K 1.—
lahja vsak dan izvesti ne-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vojni red

Tredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisni se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 189.

Kalvarija človeštva.

Veliki teden je! Krščanski svet praznuje spomin odrešilnega trpljenja Kristusa. Vsa srca so uprta na Kalvarijo, kjer visi Bog in človek zapuščen in razbičan v bolečinah med nebom in zemljo, da dovrši svoje poslanstvo. Moli: »Gospod, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.« In duša njegova je žalostna do smrti: »O Bog, o Bog, zakaj si me zapustil?»

Visoko na Kalvariji stoji križ, na njem Sin človekov, On, ki je odrešil s svojim križem svet, knez miru, On, ki je dejal: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« Človeška srca se danes zatekajo k trpečemu Zveličarju. V svetistihi vlada mir, le ustnice se pregibljejo v molitvi.

A tam na zapadu divja vihar. Vse je v plamenu. Na grozen način praznuje tam človeštvo spomin Kristusovega trpljenja. Vojna je vzplamtela na življenje in smrt. Vsa človeška kultura je delala desetletja in stoletja, da vstvari tehnična sredstva, ki bruhajo smrt in opustošenje vsakemu življenju in bijejo v obraz umskim silam človeštva. Bije se boj na življenje in smrt in vse človeštvo zre z napetostjo na potek teh dogodkov. V upu in strahu pričakujejo milijoni poročil s tega strašnega morišča na zahodu. Stotisoči padajo na tej in oni strani. Meglice strašnega strupenega plina se plazijo čez bojne poljane in uničujejo vse, kar je živega.

Enindvajsetega dne tega meseca je pričela nemška armada to strašno bitko. Nemci so zbrali vse svoje sile na zahodnem bojišču, da zadajo združenim narodom zapada v Velikem tednu odločilen, smrten udarec. Vsenemška domovinska stranka proglašala dan na dan oklic za oklicem, da noče nemški narod gnilega miru medsebojnega sporazuma. In vojna sreča je bila v prvih dneh nemškemu orožju naklonjena. Nemci so prodrli v odseku med La Ferè in Cambrai angleško bojno črto v globokosti 50 kilometrov in prodirajo predvsem proti križališču železnice Amiensu, ki je ključ do Pariza in Calaisa. Angleži, Francozi in Amerikanci se bori-jo, kakor pravijo poročila, z isto hrabrostjo kakor Nemci in branijo s svojimi trupli vsak kos zemlje. Branijo se krčevito in obupno. Nove čete prihajajo na pomoč sporazumu iz vseh krajev. Nemci pošiljajo v boj vedno nove sveže rezerve. Obe stranki se zavedata, da gre tu za odločilni udarec v svetovni zgodovini, mogoče za dolgo, dolgo bodočnost.

Razumljivo je, da francosko in angleško časopisje piše danes besno proti Nemcem. Strasti so razpaljene bolj kot kdaj prej.

Kedaj bo konec te strašne Kalvarije človeštva, kedaj se vrne mir, trafen mir narodom, kedaj pride vstajenje, katerega duše tako željno pričakujejo?

Za obnovo Goriške.

I.

Kakor se je poročalo v časopisih, se namerava v Ljubljani osnovati »Odbor za obnovo Goriške«. Namen tega odbora bo, ukreniti vse možno, da se goriška dežela čim prej upostavi približno v tisti položaj kot je bila pred vojsko z Italijo oziroma vsaj v toliko, da se bodo mogli begunci vrniti na svoje domačije in takoj pričeti z obdelovanjem zemlje. Kakor znano, je vlada razdelila begunce v tri skupine: 1. v take, ki se morajo do gotovega termina vrniti na svojo domačijo; 2. v one, katerim je dano na prosto voljo, da se vrnejo ali ostanajo, kjer so, in 3. v one, katerim je vsled nevarnosti za življenje povratek naravnost prepovedan.

Vlada sama pa zelo malo ali pravzaprav ničesar ne stori. Semena oddajajo v Furlanijo, istotako tistih bori par glav živine, katere so imeli na razpolago. Z orodjem je enako. Za naš slovenski, t. j. pretežni del dežele pa nimajo drugega kot besede in obljube. Niti da bi se posredovalo, da bi vračajoči se domačini dobili streho. Za erar nerabne oziroma odvisne barake morajo ljudje po nezaslišano visokih cenah plačevati. Ne vemo, ali je bolj pametno, da barake ležijo nerabne in gnijejo, ali da jih, če že ne brezplačno, pa vsaj po primerni ceni odstopijo vračajočim se domačinom. Našemu ljudstvu menda niti ne žele in ne mislijo omogočiti povratka.

Vsi vemo, da bi se naši ljudje v velikem številu vrnili na dom, ako bi imeli le streho. Četudi mu manjka vsako orodje in seme, vendar bi si skušali naš kmetovalec na ta ali oni način pomagati, da bi opustošeno grudo pripravil za novo obdelovanje. Ob sedanjih razmerah je pa njegov položaj naravnost obupen: za prebivanje ni prostorov, za obdelovanje in popraviljanje hiš in posestev ni orodja ne materiala, za setev ni semena. Od poklicane strani pa nobene pomoči. — Pozdravljamo zato misel naših rojakov na Kranjskem, da za obnovo Goriške pripomoremo iz last-

nih slovenskih, oziroma slovanskih sredstev. — Oglejmo si to stvar podrobneje.

»Odbor za obnovo Goriške« si je začet svoj program v dveh glavnih smereh: za karitativno in gospodarsko delo. Karitativno delo bi prišlo v prid le revnim slojem in bi obstajalo v tem, da se zbirajo denarni prispevki, živila, hišna oprava, orodje, vsake vrste posode itd., z eno besedo vse, kar se rabi in potrebuje v gospodinjstvu in gospodarstvu. Ti darovi naj bi se nabirali po celem Slovanskem. Znano nam je, da se je že oglasilo nekaj agilnih in rodoljubnih ljudi, kateri so pripravljeni sodelovati. Upamo, da ta akcija ne bo brezuspešna in da se bo marsikaj dobilo. Sicer je po 4 letih vojne več ali manj vse orodje obrabljeno, a vendar bo za silo še marsikaj porabno. Dobrodošlo bo vse, samo da utešimo in oblažimo gorje naših Goričanov. Kdor hitro da, dvakrat da, velja posebno tukaj. Ta akcija je odvisna le od agilnosti nabiralcev, sicer pa jasna in enostavna.

Drugeče pa je z gospodarskim delom. To delo loči odbor v dva dela: 1. direktna gospodarska pomoč v obliki nabave sredstev za obdelovanje in vspostavitev gospodarstev. To naj bi se izvršilo na ta način, da bi se potrebno poljedelsko orodje nakupovalo in kmetovalcem po primernih cenah oddajalo, kakor tudi, da bi se prejšnja industrija čim prej uspostavila.

Vsem je znano, da je orodje v ceni zelo poskočilo in da ga tudi v izobilici sploh ni. Odbor bi torej skrbel, da to orodje kolikor in kjer more kupi. Ravno tako bi odbor skrbel, da se domovi postavijo v prejšnji stan. V to svrhu je pa pred vsem potreben les. Kranjska je sicer bogata lesa, a vsled vojaških potreb tudi tega ni več dovolj dobiti. Delavcev manjka in zaloge se silno krčijo. Pripomniti je tudi, da je v Trstu družba, katera nakupava povsod in za vsako ceno les, kolikor ga le dobi. Prezreti se tudi ne sme, da mora biti stavbni les posušen, preden se rabi, in da ne gre les kar iz gozdov porabljeni. Odborova naloga bi torej bila, zagotoviti si primerno množino lesa, katera bi zadostovala vsaj za začetek in najnujnejša dela. Ravno tako bi moral odbor skrbeti za apnenice in oprekanje, i. s. vsled prevoznih težkoč kolikor mogoče blizu prizadetih krajev. Tudi vse druge potrebščine za gospodarstvo ter stroje in sirovine za industrijo. Nebroj je tega, kar se danes niti pregledati ne da. Le misel, da je treba eno celo deželo z nova pozidati in ustvariti kmetijstvo, trgovino, obrt in industrijo, lahko vsakemu pove, kako velik in obsežen je delokrog odbora.

2. Financijelna pomoč. To pomoč loči odbor zopet na dva dela: a) na obrambno in b) na kreditno. Obrambna pomoč naj bi zabranila, da ne bi naša goriška posest prišla v nepoklicane roke. Znano je, da teji agenti že danes obdelavajo naše Goričane, naj bi svojo zemljo odprodali; vemo pa, zakaj se ti ljudje trudijo, da bi dobili čim največ posestev v svoje roke. Ako ljudstvo na Goriškem ne bo našlo zaslombe v močni instituciji za obnovo dežele, ni izključeno, da polni obupa in beže začno zapuščati rodno grudo. A preden dovolimo, da se nam tuje usede na naša tla, moramo vse storiti, da to preprečimo in če ne drugače, da damo priložnost drugim Goričanom oziroma Slovincem sploh, da nakupijo zapuščene domove sploh.

V to naj pripomore nameravana finančna pomoč. V prvi vrsti bi pa imela ta pomoč služiti onim Goričanom, kateri si hočejo svojo domačijo obnoviti. Nekateri so mogoče v položaju, da si obnove posestva iz lastnih sredstev v celoti ali v višji polovici, večina bo pač navezana na kredit. Ta kredit pa mora biti razmeram primerno cenjen in pod ugodnimi pogoji. Država je na to že mislila, uvidela potrebo kreditnega zavoda in ga tudi osnovala za južne kraje v Celovcu. Ne bom razpravljala o tem, ali je bilo umestno, da si zavod izbere za svoj sedež Celovec, pribiti pa moram, da si Goričani od njega ne smejo veliko obetati. Ker je ta vojni kreditni zavod v Celovcu skoraj izključno v rokah neslovanov, je jasno, da za naše težnje in potrebe ne bo imel prav nobenega smisla. Pri tem vojnem kreditnem zavodu je udeleženi 100.000.000 kron, i. s. 70 milijonov privatnega in 30 milijonov državnega kapitala. Iz navedenega sledi: ako hočemo, da se goriški deželi pomore, moramo ustvariti domač zavod, in sicer tako močno fundiran, da bo mogel naloženo mu nalogo v bistvu izvesti.

Odbor se je pečal z mislijo, da bi se pritegnil drug slovanski denar, predvsem hrvatski in češki, ker bi domači kapital najbrže ne zadostoval. Tudi se je predlagal nekaj kartel domačih denarnih zavodov, ne da bi se osnoval poseben zavod. Sploh se je pa povdarjalo dvoje: Akcija za Goriško mora biti centralizirana in delovati mora začeti v najkrajšem času.

Gospodarski boj.

Sedanjí sovražniki Nemčije so bili v mirovni dobi njeni najboljši odjemalci. Iz Anglije, Francije, Italije in Belgije se je uvozilo v Nemčijo leta 1913. za 2121 milijonov, iz Nemčije pa se je izvozilo tja za

LISTEK.

Nevidni človek.

Angleški spisal H. G. Wells. — Prevel I. M. (Dalje.)

Čez malo časa je zopet marljivo delal in edini glasovi, ki so bili slišati v sobi, je bilo tikanje ure in tiho praskanje njegovega peresa, ki je hitelo ravno v središču svetlobnega kroga, ki ga je svetilnični senčnik metal na mizo.

Dve je bila ura, ko je dr. Kemp tisto noč končal svoje delo. Vstal je, zazeval in odšel spat. Slek si je že jopič in telovnik, ko je začutil, da je bil žejen. Vzel je svečo in je odšel doli v jedilnico, da si poišče sifona in whiskyja.

Znanstveno delovanje je naredilo dr. Kempa jako pozornega človeka, in ko je zopet šel čez vežo, je zaopzil temno liso na linoleju blizu preproge ob vzhodju stopnic. Odšel je po stopnicah navzgor, tedaj pa mu je naenkrat prišlo na misel vprašati se, kaj bi utegnila biti tista lisa na linoleju. Obrnil se je s svojim bremenom, se vrnil nazaj v vežo, postavil whisky in sifon na tla, se sklonil in potipal liso. Brez posebnega iznenadenja je zaznal, da je bila lisa prijemljiva in je imela barvo strdeče se krvi.

Vzel je zopet svoje breme in se vrnil

po stopnicah navzgor, ozirajoč se krog sebe in skušajoč raztolmačiti si krvavo liso. Vrh stopnic je uzrl nekaj in začuden obstal. Kljuka od vrat njegove sobe je bila okrvavljena.

Pogledal je roko. Bila je povsem čista, in tedaj se je spomnil, da so bila vrata spalne sobe odprta, ko je prišel iz delavne sobe, in da se potemtakem sploh ni dotaknil kljuke. Odšel je naravnost v spalnico; obraz mu je bil čisto miren — morebiti malo bolj odločen kakor po navadi. Pogled se mu je pozorno pomikal po sobi in je obstal na postelji. Odeja je bila okrvavljena in rjuha raztrgana. Tega ni bil opazil poprej, ko je prišel v sobo, ker je stopil naravnost k umivalniku. Na drugi strani je bila posteljna oprava potlačena, kakor da bi bil pred kratkim kdo sedel tamkaj.

Nato je imel čuden vtisek, kakor da je slišal zamolkel glas reči: »Sveta nebesa! — Kemp!« Pa dr. Kremp ni veroval v glasove.

Strmé je gledal zmečkane rjuhe. Ali je bil to zares glas? Zopet se je ozrl naokrog, a ni zaznal drugega nego pomečkano in okrvavljeno posteljo. Za tem je zlačno slišal neko premikanje po sobi blizu umivalnika. Vsi ljudje, najsi bodo še tako visoko izobraženi, obdrže nekaj praznovernega nagnenja. Obšlo ga je čustvo, ki se mu pravi neprijetno. Zaprl je vrata, stopil k umivalniku in položil svoje breme nanj. Kar je, zganič se, ugledal zvit in okrvav-

ljen ovoj iz platnene cunje viseti sredi zraka med seboj in umivalnikom.

Ves zavzet je strmél v to podobo. Bil je čisto prazen ovoj — ovoj primerno zavezan, ali docela prazen. Hotel je stopiti naprej in ga prijeti, ali nekaj dotikljal ga je obdržal na mestu in na glas se je zasilal čisto blizu njega.

»Kemp!« je dejal glas.

»E?« je dejal Kemp in široko odprl usta.

»Imej pogum,« je rekel glas. »Neviden človek sem.«

Kemp ni nekaj časa ničesar odgovoril, nego je samo strmél v ovoj. »Neviden človek?« je izpregovoril naposled.

»Neviden človek sem,« je ponavljal glas.

Kempu je šinila v glavo zgodba, ki jo je še tisto jutro zasmehoval. Kakor vse kaže, ni bil tisti trenutek niti posebno prestrašen, niti močno iznenaden.

»Meni sem,« je rekel glas skupaj sama laž, »jč rekel. Najpoglavitejša misel v njegovi glavi so bili ponovljeni sklepi od zjutraj. »Imaš li ovoj na sebi?« je vprašal.

»Imam ga,« je rekel nevidni človek.

»Oj!« je dejal Kemp in se vzravnil. »Saj pravim,« je rekel. »Pa to je nezmisel. Kakšna rokohiterska zvijača je.« Zda jci je stopil naprej in roka, ki jo je bil iztegnil proti ovoj, se je dotaknila nevidnih prstov.

Zganil se je ob dotiklaju in izpremenil barvo.

»Pogum, Kemp, za božjo voljo! Silno potrebujem pomoči. Stoj!«

Nevidna roka je prišla za njegovo. Udaril je po njej. »Kemp!« je vzkliknil glas. »Kemp, pogum!«, in pritisk se je povečal.

Kempa je obšla blazna želja, da bi se oprostil. Dlan ovite roke ga je prišla za ramo in ga je iznenada potiskala proti postelji ter ga vrgla nanjo vznak. Odprl je usta, da bi zavpil, pa konec ruje mu je bil potisnjen med zobe. Nevidni človek ga je imel pod seboj, a doktor je imel roke proste in je divje bil in suhal okrog sebe.

»Bodi vendar pameten,« je rekel nevidni človek, še vedno ga držeč v zlic vsem udarcem v prsa. »Za Boga, narediš me blaznega!«

»Leži pri miru, ti bedak!« mu je kričal nevidni človek na ušesa.

Kemp se je še malo ustavljal, nato pa je mirno obležal.

»Ako zavpiješ, ti razbijem obraz,« je rekel nevidni človek, oprostivši mu usta. »Neviden človek sem. Nikakršna bedarija ni to, nikakršna čarovnija. V resnici sem neviden človek. Potrebujem tvoje pomoči. Nič žalega ti nočem storiti, ako pa se boš vedel kakor blazen kmetavs, ti moram. Kaj se me ne spominjaš, Kemp? Griffin sem, z univerze!«

»Pusti me, da se vzdignem,« je rekel Kemp. »Ostanem, kjer sem. Samo me pusti za par trenutkov mirno sedeti.«

(Dalje.)

3171 milijonov, t. j. iz Nemčije za eno milijardo več. Te štiri države so prevzele leta 1913. celih 31,4 odstotka vsega nemškega izvoza. V evropske nevtralne države so izvozili Nemci nadaljnih 21,7 odstotkov, tako da skupno v zapadne države 53,1 odstotkov. Če prištejemo zraven še Rusijo, dobimo 61,8 odstotkov vsega nemškega izvoza, z Avstrijo in Turčijo pa 73,7 odstotkov. Ta izvoz po veliki večini ni obsegal surovin, ampak industrijske izdelke. Nemčija je morala surovine uvažati, le deloma je črpala obdelani material iz svojega prirodnega bogastva. V prvi vrsti je uvažala surovine preko morja. In sicer iz Združenih držav leta 1913. za 1711 milijonov (samo bombaža za 461 milijonov), iz ostale Amerike za 1285 milijonov, iz Afrike 497 milijonov, iz Azije 1050 milijonov, z Avstralije 320 milijonov. To znači, da so bili glavni dobavitelji surovin za nemško industrijo, brez katere Nemčija ne more živeti, do začetka vojne dežele in kolonije sporazuma. Nemčija je bila v mirni dobi tovarna celega sveta a s tega, kar je izdelovala, je preživljala množice delavstva, vzdrževala močno meščanstvo, ustvarjala svojo blaginjo, krepila državne finance in tako tudi svoj ogromni vojni ustroj.

Iz teh preprostih in sugestivnih dejstev je razložljivo v državah sporazuma ono razpoloženje, ki se da označiti v treh stavkih: Ne kupujemo od Nemčije ničesar, ne prodajamo ji ničesar, predelujemo sami svoje surovine. Zato je bilo potrebno, da ustvarijo države sporazuma carinsko enotnost. In sporazum je pričel gospodarski se bojevati proti Nemčiji z vso brezobzirnostjo. Prišel je graditi sam tovarne za izdelke, ki so se dosedaj izvažali iz Nemčije. Pritisnil je na nevtralce, kakor vidimo sedaj zadnje čase najbolje pri Holandski in Švedski. Delajo lahko, kar se jim poljubi, saj imajo moč v rokah: to je vso oblast nad morjem in nad svetovnim trgov. In četudi bi bil sporazum prisiljen skleniti mir z Nemčijo, gospodarski boj bi trajal dalje tudi po tem miru — seveda na škodo Nemčije. In vemo, da so nasprotniki tozadevno neizprosni. Zato nujnost medsebojnega sporazuma med narodi.

Nemčija pa mora iskati novih gospodarskih virov. Ti so predvsem na vzhodu, v Ukrajini in Veliki Rusiji. Gotovo pa je, da bo tudi Velika Rusija bojevala po sramotnem miru v Brestu Litovskem gospodarski boj proti Nemčiji. Tako da prihaja za Nemčijo glede uvoza in izvoza industrijskih izdelkov samo Ukrajina v poštev. Toda ruska vlada se je začela zadnje čase približevati Ukrajini in hoče z njo zopet v prijateljstvu živeti. Ni izključeno, da se združi Ukrajina kot samostojna država zopet z Rusijo. Sporazum bo vse napravil, da vsaj gospodarski sedaj kolikor mogoče škoduje Nemčiji.

Enkrat se bo vojna končala. Ljudje se bodo vrnil domov. Municijske in orožne tovarne bodo počivale. Treba bo pričeti zopet oživljati industrijo in obrt. Toda odkod uvažati surovine, če nam bodo sovražniki zabranili uvoz, in kam jih potem izvažati?

Težka bodočnost nas čaka v gospodarskem oziru, če se ne sklene čim prej sporazumen mir brez zmagovalcev in premagancev.

Pismo iz Zagreba.

(Od našega dopisnika.)

Glasovi o krizi. — Banov dementi. — Nove volitve. — Komisariat. — Drobne vesti. — Brez kompasa.

Saborska vrata so se zopet zaprla in naredni očetje so se razšli po svojih domovih, da si odpočijejo od »trudapolnega« delu. Bilanca tega zasedanja je zopet zelo zamotana, ker se je tudi to pot ponavljala stara pesem: glasovanje za indenniteto in podaljšanje finančne nagodbe. Edina svetla točka je zakon o uporabi vodne sile rek Gacke in Like. Ta zakon, katerega realiziranje bo zelo povzdignilo finančno moč hrvatskega naroda, je izšel iz teženje, da se neprecenljivi naravni zakladi izkoristijo v prid in okrepitev naroda. V tem pa, ko se tega zakona vsak rodoljub iskreno veseli, na pa po drugi strani prevzema nekaka skepsa, ker je izvršitev zakona zamisljena šele za leta po vojski. A ker imamo v našem nagodbenem sestavu že dosti izkušenj, nas obhaja bojazen, da bi utegnili Madžari izvršitev preprečiti.

Glasovi o bankski krizi počasi utihniti. Eni trde, da je ban Mihalovič še vedno trn v očesu Madžarov. Nekateri naši politiki mislijo, da so začeli Madžari mrziti bana tistega dne, ko na bankskih dvorih ni razbesil madžarske zastave. In sedaj iščejo način, da bi ga odpravili.

Dohod vpokojenega bosanskega dvornega svetnika Sheka in neki njegovi pogovori z odličnejšimi izvenkoalijskimi politiki so dali povod govoricam, da je on v kombinaciji kot Mihalovičev naslednik. Drugi zopet trde, da ima največ šans pl. Hideghety, ki je že poizkušal, da bi prišlo do sprave med njim in gotovimi aristokratskimi krogi, katerih podporo bi si rad

zagotovil. Njegova naloga naj bi bila, na Hrvatskem inaugurirati »čisti hrvatski kurz« poleg »čistega unionizma«. On naj bi izpolnil zahteve, katere so Madžari stavili koaliciji, a jih le-ta ni mogla izvršiti. Kot protislužno bo spravlil Wekerle na dnevni red »reinkorporacijo Dalmacije, s katero pa ne misli tako resno, marveč naj mu služi le kot sredstvo za oplašitev avstrijske vlade in izsiljenje samostojne madžarske vojske. Ako bodo na Ogrskem razpisane volitve, jih bo vodil na Hrvatskem Hideghety. Če ne dobi večine, računajo z možnostjo, da se uvede komisariat.

Tako verzije, ki imajo vedno neko ozadje.

Zdi se pa, da te verzije presedajo že sarmemu Mihaloviču. Ti sloveči preroki ga nekako nemilo plaše, ker se je odločil za izjavo, da so vse vesti o njegovem odstopu samo zlobne in tendenciozne. On da nima razloga za odstop. Med njim in Wekerlom je popolno soglasje in vse vesti o njegovem odstopu so samo nekoga skromne želje.

Ta dementi je uničujoče vplival na frankovce, ki so se na te besede tudi res potuhnil, a svojim upom se še vedno niso odrekli.

A končno bi bilo proti interesom Madžarov, da bi sedaj vrgli koalicijo, ki jim dela tako dobre usluge v smislu unionizma. Tu je koalicija do skrajnosti uslužna. Vse, tudi najmanjšo stvar, ki bi mogla biti Madžarom nepovšečna, zatira z močno roko. Znano je, kako se je postopalo v Zagrebu s Preradovičevu slavnostjo. Nič bolje ni bilo tudi v Varaždinu, kjer so oblastveno prepovedali vsako prireditev, ustavili predavanja, akademike pa aretirali. — »Neue Südslavische Rundschau«, ki je bila po težkem trudu dovoljena, je komaj tiskana šla na cenzuro in bila zopet ustavljena, ne da bi bila zagledala belega dne. Morda se še kaj pripravlja. Morda bi utegnile biti tudi težje stvari, ker se v vladnem pravosodnem oddelku izdeluje načrt za takozvano »custodia honesta«, v katero bi prišli tisti, ki bi bili obsojeni zaradi tiskovnih in političnih deliktov. Ali niso to že nekake preventivne odredbe?

Tak je sedaj položaj. Eni se izpremembe boje, drugi se je veseli, tretji pa se krčevito drže v neprestanem strahu, da bi se jim porušili vladni sedeži. Ako vzamemo drugo z drugim, ima prav list, ki trdi, da Mihalovičev režim ni trden. Razlogi temu treba iskati mnogo globlje. Poklicni činitelji na Dunaju si še danes niso na jasnem, kaj in kako bi. Neprestano iščejo formulo, ki bi rešila položaj. Na Dunaju danes zelo dobro vedo, da morajo in še kako računati z jugoslovanskim vprašanjem, a radi bi ga oslabili in to na ta način, da ga rešijo samo kot hrvatsko vprašanje. To se pravi: popolnoma po frankovsko, ker bi se na ta način izvršila izolacija Slovencev, s Srbi pa bi se morda našel kak izhod. Pa naj si je politika umetnost, da se doseže tisto, kar je že mogoče, vendar se temu, »kar je mogoče«, ne sme vsega žrtvovati. To je, kar očitajo koaliciji lastni pristaši. Ona za trenutnosti žrtvuje trajne vrednosti ter ničesar ne stori, da ohrani tisto, kar že imamo, kamo-li da bi narodno posest še razširila. To se zdi kot vladanje brez cilja, brez kompasa, samo da se vlada!

Graško pismo.

Gradec, 24. marca 1918.

Za nemški »Volkstag« je bilo po tukajšnjih časopisih vse polno grmenja. Slovenci smo mislili, to bo pa nekaj lepega, kajti pri nas je ob takih prilikah vse v zastavah, vse živo ljudstva in zborovalci prihajajo na okrašenih vozovih. Vsega tega v Gradcu ni bilo. Niti hotel »Erzherzog Johann«, ki je bil pripravljen za tuje, ni razbesil nobene zastave. Na praznik sv. Jožefa, ko se je vršil »Volkstag«, ni bilo nobenega vrvenja, vse je bilo kot po navadi. Nemški časopisi so poročali, da je bila zborovalna dvorana do zadnjega kotička napolnjena. Čudno, da je bilo prav toliko zborovalcev, kolikor prostora, kajti, če bi le par Nemcev ostalo na cesti, bi se prav gotovo vršil shod »pod milim nebom«. Sicer pa mnogi sploh niso vedeli, zakaj gre. Nekateri so mislili, da bo delavski shod, drugi, da bo koncert in ker je bil vstop prost, so šli, posebno radovedne žene in dekleta.

Zanimiv je bil pogovor dveh graških Nemcev, ki sem ga slučajno čul dan po zborovanju na glavnem trgu. Prvi vpraša: »Ti, kakšno zborovanje pa je bilo včeraj?« — »Bil je protest proti jugoslovanski državi.« — »Kaj pa je to?« — »Slovenci, Hrvatje in Srbi se hočejo namreč združiti v lastno državo v okviru habsburške monarhije.« — »Saj to je čisto prav. Kaj pa potem hočejo?« — »Jaz tudi nisem umel cele stvari. Bili so pač samo Spodnještajerci (Unterländer) in ti so že čisto ...« In ta mož je imel prav. Gradčanov je bilo na zborovanju le malo. Trezni Nemci so šli raje na sprehod — bil je krasen pomladanski dan — ali pa v gledališče, kjer so predstavljali zelo priljubljeno opero »Dreimäderlhaus«. V resnici se v Gradcu ne opaža

nobenega vznemirjenja proti Slovincem. Delavsko in preprosto ljudstvo se mora težko boriti za vsakdanji živež, bogatini se pa za to sploh ne menijo.

V tukajšnji deželni bolnišnici je tri četrtine slovenskih usmiljenk, ki pa niti s slovenskimi bolniki ne smejo govoriti slovenski. Kakšen hrup — in mislim, po pravici — bi nastal med Nemci, če bi n. pr. pri vas v Ljubljani v bolnišnici katere slovenska usmiljenka ne govorila z Nemcem nemški!

V Gradcu je nad dva tisoč slovenskih deklet, ki služijo pri nemških družinah. Koliko se jih zgubi, koliko odtuji svojemu narodu! Doma primanjkuje delavskih moči, dekleta pa hodijo tlačniti in stradati k ljudem, ki nas poznajo le, kadar iščejo — dekel!

Mariborsko pismo.

Maribor, dne 26. marca 1918.

Na graškem »Volkstagu« je celjski »Amtsleiter« Ambrožič dokazoval tudi, kako dobro se nam Slovincem godi. Naševal je, da imamo na Sp. Štajerskem dve srednji šoli in neštivilno ljudskih šol, dočim so državni uradi prenapolnjeni s slovenskimi uradniki. Spodnještajerski Slovinci imajo res v Celju nižjo gimnazijo, kjer se menda štirje predmeti poučujejo v slovenskem jeziku in paralelke na nižjih razredih mariborske gimnazije. Zato pa imajo Nemci tri popolne gimnazije in dve realni, brez ozira na številne meščanske šole, od katerih nimajo Slovenci niti ene. To v deželi, kjer je 406.000 Slovencev, proti 73.000 Nemcev.

Sicer pa dokazujejo številke najbolje, kako dobro se godi nam Slovincem na Sp. Štajerskem. Leta 1880. je bilo na Sp. Štajerskem 385.000 Slovencev in 48.000 Nemcev. To je 89,4% Slovencev in 10,6% Nemcev. Leta 1910. pa je bilo 406.000 Slovencev in 73.000 Nemcev, to je 84,8% Slovencev in 15,2% Nemcev. Medtem ko je relativno število Nemcev v 30 letih poskočilo za 45%, je padlo število Slovencev za 4,5%. Absolutno število Slovencev je v tej dobi poskočilo ravno za 5,5%, ono Nemcev za 53%!

V Mariboru in okolici je bilo l. 1880. 16.000 Nemcev in 6.000 Slovencev ali 74% Nemcev in 26% Slovencev, leta 1910. pa je bilo proti 33.000 Nemcem le še 6700 Slovencev. Število Slovencev je torej relativno padlo za 9,2%, ono Nemcev poskočilo za 7,2%. Absolutno pa so Slovenci poskočili za 11,5%, Nemci za 106%!

Od kje so se vzeli vsi ti Nemci? Da bi bili Nemci toliko plodovitejši, kakor Slovenci, menda niti Ambrožič ne bi trdil. Nekaj Nemcev se je že priselilo iz nemških krajev, toda to se več nego izravna z izseljevanjem Nemcev iz Sp. Štajerske. Ves povisek gre torej na račun doseljenih, ponemčenih Slovencev. To so številke, ki govore dovolj razločno in ki nam glasno kličejo, da tako ne more in ne sme dalje. Proti temu raznarodovanju se moramo zavovarovati, a to nam bo mogoče le v lastni državnosti.

Mariborska garnizija ima v Pobrežju zelo lepo urejeno vrtnarstvo. V zvezi z vrtnarstvom je istotako uzorno urejena prešičereja. Misli se je, da so ti prešiči namenjeni vojakom garnizije. Toda vojaki ne dobivajo nič. Tudi častniki menda ne. Zato bi bilo pač zanimivo zvedeti, v kake namene redijo one prešiče in kam pride meso zaklanih živali?

Mariborska podružnica »Zveze jugoslovanskih železničarjev« je imela včeraj občni zbor, ki je bil razmeroma dobro obiskan. Predsednik g. Kejžar je omenjal predvsem preganjanja, katerim so bili izpostavljeni člani »Zveze«. Pri mnogih članih so se vršile hišne preiskave, a preganjali so celo žene. Število persekucij pri južni železnici znaša 52. »Volkstrat« pa je imel pripravljeno še drugo listino, a se je nadaljnim preganjanjem in premeščanjem upravljal Nessler. Toda zato je moral iti sam! Število persekucij pri državni železnici še ni ugotovljeno. »Volkstrat« se je vršel s tako silo na slovenske železničarje, ker so ti največja ovira za nemški most do Adrije.

G. Kejžar je potem obširno razpravljal o nalogah, ki čakajo »Zveze« v bodoče. Pozival je navzoče, naj se trdno oklenejo svoje organizacije ter privedejo v njo nazaj vse nekdanje člane. Povdarjal je posebno, da se ni treba nikomur bati novih persekucij, ker ima »Zveza« trdno zaslobo v Jugoslovanskem klubu na Dunaju, ki je močan dovolj, da nas bo ščitil. Potem ko je g. Jarh poročal o potrebni spremembi pravil in blagajniškem stanju, je bil izvoljen za vzklikom sledeči odbor: Predsednik g. Kejžar, podpredsednika gg. Jarh in Celinšek, odborniki gg. Regoršek, Jager, Petek, Kump, Kok, Murko, Zapečnik, Škvarca in Rebolj. Preglednika računov gg. Rameli in Florjančič, namestnika gg. Koroša in Medvešek. Zaupniki gg. Neronek, Augustiner, Zabkar, Puh, Karba, Finguš in Ratak ter za Pragersko g. Vičod. Gg. Kejžar in Jarh sta končno priporočala članom »Zveze«, naj pristopijo kot člani k železničarskemu podrebnemu

društvu v Ljubljani. V ta namen naj se prijavijo pri mariborskem zaupniku društva g. Jagru.

Bitka ob Somni.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 27. marca. Veliki glavni stan: Zahodno bojišče. Tiste angleške in francoske divizije, ki smo jih 25. marca premagali, so včeraj zopet poskušale, da bi ustavile naše prodiranje. Naš napad je sovražne črte prebil. Zgodaj zjutraj se je pričel sovražnik v široki bojni črti na obeh straneh Somme umikati; žilavi odpor sovražnih zadnjih oddelkov, za katerimi smo hitro pritiskali, smo premagali.

Severno in južno od Alberta smo si z bojem izsilili prehod čez Ancr. Zvečer je Albert padel. Južno od Somme smo vrgli sovražnika v hudem boju čez Chaulnes in Lihons. Roye smo z naskokom vzeli, s krvavim počestnim bojem smo izčistili Noyon od sovražnikov. Naše stare postojanke pred bitko pri Sommi leta 1916. smo v zahodni smeri na mnogih točkah prekoračili.

Število ujetnikov se množi, plen je vedno večji.

Boji s topovi na Flandrskem, pred Verdunom in v Loreni se nadaljujejo.

Ritmojster baron pl. Richthofen je pri boril svojo in 69. in 70. zračno zmagao.

Z drugih bojišč nič novega. Berlin, 27. zvečer. Naše armade na obeh straneh Somme napadajo; napad počasi napreduje.

Ludendorff.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Naši zavezniki so priborili na Francoskem zopet velike uspehe.

Načelnik generalnega štaba.

Angleško poročilo.

London, 26. marca. Poročilo vojnega urada: Sovražnik ponoči 26. marca pri Sommi ni napadal. Popoldne so se bili tam krajni boji, v katerih smo odpodili sovražnika, ki pa ni resno napadal. Črta severno od Somme se razteza čez Bray, Albert, Beaumont-Hamel, Puisieux, Alette, Boiry, Henin, Wancourt do zahodno od Monchyja do Scarpe, kjer se strne z našo prvotno črto.

Nemci so danes dopoldne južno od Somme silno napadli. Ob 10. uri 30 minut so vzeli Roye. Črta se tam najbrže razteza od Mericourta pri Sommi skozi Rosieres, zahodno od Royeja, zahodno od Noyona. V tem delu bojišča so nastopile nove nemške divizije, med njimi tudi dve gardni diviziji; tam se vojskujejo angleške, francoske in ameriške čete. Zahodno od Royeja in pri Noyonu smo sovražnika ustavili.

London, 26. marca. Uradno: Severno od Somme so se na več točkah bili. Sovražne čete in trenje, ki so se živahno na bojišču premikali, so naši letalci in pehoti obstreljevali. Sovražnik je danes zjutraj južno od Somme z novimi divizijami krepko napadal Noyon in Roye. Danes popoldne je sovražnik pričel napadati blizu Chaulnesa ter med navedenim mestom in Sommo. Severno od tam se je bitka južno od Somme nadaljevala.

London, 27. marca dopoldne. Sovražnik je včeraj popoldne in zvečer na obeh straneh Somme pri Brayu potisnil naše čete nekaj malega nazaj. Ponoči je izkočil proti naši črti južno od Somme, a smo ga s silnim bojem odbili. Sovražnik si je na neki točki blizu reke izsilil pot v našo postojanko, a s protinapadom smo ga vrgli. Krajni boji so se bojevali tudi severno in severozahodno od Alberta, a položaj se tam ni spremenil.

Francosko poročilo.

Pariz, 27. marca, popoldne. Uradno: Sinoči in ponoči so morali Nemci, ki so jih znatne izgube povsod oslabile, bolj počasi nastopati. Francoske čete so nad vse hlabro vsako ped zemlje branile. Francozi drže črto Echelle—St. Aurin—Beuvraignes — severno od Lassignya — na levem bregu Oise. Francozi so ponoči odbili močne poizvedovalne oddelke, ki so se francoskim postojankam severovzhodno od

K bojem na zapadu.

— bojna črta pred ofenzivo

Noyona bližali. Na ostali fronti so od časa do časa streljali.

Ameriško poročilo.

Washington, 26. marca. Ameriški vojni urad: Nemški napad na angleške čete je otvoril na zahodu novo dobo bojev. Nastop Nemcev potrjuje nazor, da nemško vojno vodstvo ne more strateškega položaja s političnimi sredstvi nadvladovati, kar je v zadnjih štirih mesecih neprestano poskušalo. Odločiti se je moralo za drzen čin, da more še nadalje gospodovati nadom v osrednjih državah in da z orožjem izsili mir. Poročilo opisuje operacije in silen napad na angleške čete ter nadaljuje: Nemcem se je sicer posrečilo, da so napredovali, a kak obkoljevalni pokret še ni nujen. Izgube sovražnika so bile izredno težke. Predno so Nemci napadli, so na celni angleški bojni črti živahno nastopali. Angleške čete so velikokrat zmagovito vpadale v sovražne črte. Američani drže prej ko slej jarke, ki leže severozahodno od Badonvillersa; ameriško topništvo obstreljuje uspešno sovražne postojanke. Poročilo tudi navaja, da sovražnik živahno nastopa. Avstrijske čete so v Frenzela dolini besno napadale, a so jih Italijani ustavili.

× × ×

Dne 26. t. m. so Nemci prebili angleško-francosko bojno črto na bojišču pri Sommi; dalje so prekoračili Ancre, vzeli Albert in Roye. Ob obeh straneh Somme so se pričeli Angleži in Francozi umikati; močni oddelki krijejo njih umik. Včeraj so Nemci ob obeh straneh Somme napadali dalje in počasi napredovali. Reuterjev poročevalec pri francoski armadi naznaja, da je zdaj napočil tisti trenutek, ko mora poseči v bitko rezervna armada sporazuma, ker so se nemški voji že gotovo utrudili. Nemci, tako sodi, groze zdaj zahodu čez bojišče ob Sommi, iz Noyona pa Parizu, ker vodi od tam čez Compiegne cesta v Pariz. Tudi sicer, kakor pravi »Corriere della Sera«, Angleži splošno pričakujejo, da bodo Nemci proti Parizu udarili. Albert, katerega so Nemci vzeli, je zato posebno važen, ker vodi iz tega mesta tvornica z 12.000 prebivalci česta v Amiens. Naskakovalna nemška armada je razširila svojo fronto na 120 km. Fochova rezervna armada še ni nastopila, pač se pa čuje, da pošilja Foch znatne sile svoje armade z juga približno v prostor Compiegne—Clermont—Beauvais proti Nemcem, da brani Pariz. Ako se Nemcem posreči, da vzamejo Amiens, bi bilo desno krilo angleško belgijske armade ogroženo za hrbtom. Zanimivo je, kakor poročajo listi, da stoji od Kanala do Adrije 500 divizij pripravljenih na boj. Ludendorff je rekel te dni časniki: Začetno bitko smo dobili, kaj ji bo še sledilo, se danes še ne ve.

Povelje generala Haigha.

London, 27. marca. (K. u.) General Haigh je izdal 23. t. m. sledeče posebno povelje: Vsem vojakom britske armade na Flandrskem in v Franciji. Sovražnik je na tem bojišču zbral vse razpoložljive divizije. Uničil bi rad angleško armado. Sovražniku smo zadali že v zadnjih dveh dneh zelo težke izgube. Francozi pošiljajo zelo hitro ojačenja. Vem, da vsi v armadi jasno veste, koliko da zavisi od napora in odločnosti vsakega posameznika med nami in da moramo vsi vse do najskaupnejše mere storiti, da zabranimo sovražniku doseči njegov smoter.

Rotterdam, 27. marca. (K. u.) Nieuwe Rotterdamsche Courant poroča iz Londona: Lloyd George je zapovedal, da bodo vsa Haighova poročila na veliki petek, veliko nedeljo in najbrže tudi veliki ponedeljek brzojavili vsem brzojavnim uradom, ki jih bodo nabili. Govori se, da bodo najbrže zopet sklicali parlament.

Churchill o nadomestitvi topov.

London, 26. marca. Churchill je z oklicom pozval, naj z vsemi silami delajo na to, da bodo nadomestili topove, strojni in strelivo, ki so jih v veliki bitki na Francoskem izgubili. Pripomočkov je dovolj, a hiteti morajo in delo tudi med velikonočnimi prazniki ne sme počivati.

Vrhovni poveljnik na zahodu.

Basel, 27. marca. Iz Pariza: Clemenceau in Lloyd George nameravata poveriti vrhovno poveljstvo francoskih in angleških čet v Franciji generalu Petainu.

Amerika in spomladanska bitka.

Washington, 27. marca. Reuter: Senator Lodge je predlagal, naj se uvede splošna vojna dolžnost za vse mlade ljudi od 18. do 21. leta.

Basel, 27. marca. Iz Washingtona: Predsednik vojaške komisije v senatu je izjavil, da morajo vpoklicati v Ameriki pod orožje 45letne moške in da morajo transportne ladje hitreje graditi.

Washington, 26. marca. General Wood je izjavil v vojaški komisiji senata: Vsi strokovnjaki so prepričani, da Nemci bitke ne bodo dobili. Priporočam, naj pošlje Amerika hitro 2 milijona mož čez ocean, 2 milijona mož naj pa v Ameriki izurijo.

Ojačenja sporazuma.

Minuli petek so poročali pariški listi, da vozijo iz angleških garnizij že več dni vojske na Francosko. »Matin« poroča, da pride v Francijo nad 400.000 angleških vojakov. Dalje poročajo iz Curiha, da vozijo Francozi svoje kolonialne čete z brzovlaki iz južne Francije, kjer so prezimile. Od petka dalje vozijo neprestano tudi iz Italije vojaški vlaki.

Brezskrbnost Angležev.

Berlin, 26. marca. »Tag« poroča: Polovica angleške armade je popolnoma premagana. Angleži niso zgradili za bojno črto novih postojank; a stari jarki so razpadli, ker jih niso popravljali.

Berlin, 26. marca. »Züricher Anzeiger« poroča: Celo francosko fronto s topovi močno obstreljujejo. Ker pričakujejo napadov tudi drugod, general Foch ne ve, kje naj s svojo rezervno armado nastopi.

× × ×

Sodba angleškega časopisja.

V »Daily Express« je pisal Philleps: Zanimivo je, da Nemci svoje topove tako hitro vozijo. Angleški letalci so opazovali, kako hitro vozijo Nemci svoje havbice. S topovi streljajo na prostem polju; baterije so se našim postojankam približale do ene milje. Četam slede precej pionirji in delavci, ki popravljajo ceste, železnice in motorje ter grade letalne lope. — Polkovnik Repington je pisal v »Morningpost«: Nemci so vzeli Bapaume in Peronne, a štiri dni pozneje kot so pričakovali. Nemška povodenj se bo kmalu ustavila. Izgubili nismo toliko ljudi, kot smo pričakovali, pač pa veliko topov in strojnih pušk, katere bomo nadomestili, ker razpolagamo v Franciji in Angliji z velikimi rezervami topov in strojnih pušk.

Amsterdam, 27. marca. »Daily Mail« zahteva, naj hitro vpokličejo potrjene moške v vojaško službo.

Rotterdam, 27. marca. »Morningpost« poroča: Angleži ne bodo za nobeno ceno Amiens popustili, ker če to store, odpro Nemcem pot k morju. Pri Amiensu se bodo bili najhujši boji, ker tvori Amiens opiralnišče cele angleške postojanke.

Rotterdam, 27. marca. Havas: Angleži se hrabro branijo, umikajo se le korak za korakom. Sila topov je taka, da se morajo umikati z velikimi izgubami moštva, blaga in zemlje, a začetni nemški uspehi ne bodo na končni izid bitke vplivali.

Francosko časopisje.

Pariz, 26. marca. (Kor. ur.) »Matin« piše: Bitka, ki se zdaj bje, ni ne angleška in tudi ne francoska: bitka je enotna, s krvjo vojakov bo zmešana usoda obeh narodov. — »Journal« pravi: Francosko javno mnenje z zaupanjem zasleduje strašno bitko, ker ve, kako da se vojaški dogodki v sedanji vojski spreminjajo; ve, da sledi plimi oseka. Vsi naporji naj se osredotočijo, da se doseže preobrat. — »Figaro« kratko pravi: Geslo bodi: trdno zaupanje armadi in vojskovodjem.

Italijansko časopisje o bitki pri Sommi.

Lugano, 27. marca. »Secolo« piše: Napredovanje Nemcev je prišlo do kritične točke pred Amiensom. Skupna angleško-francoska črta se razteza zdaj čez Amiens—Montdidier—Compiegne.

Lugano, 27. marca. »Stampa« poroča: Državniki sporazuma se zdaj posvetujejo, kaj naj se stori, če bi Nemci popolnoma hrabri odpor Francozov in Angležev premagali.

× × ×

Nov nemški plin.

Geni, 26. marca. »Temps« poroča: Nemški naskakovalci uporabljajo v boju nove vrste plin, ki izredno učinkuje. Angleški pešci in topničarji morajo ponoči in podnevi nositi krinke, da jih plin ne umori.

Obstreljevanje Pariza.

Cesar Viljem je brzojavil Kruppu: Vaš novi top, ki je obstreljeval Pariz nad 100 kilometrov daleč, je preskušeno sijajno prestal. Cesar se je Kruppu in njegovim sodelavcem zahvalil, ker so vili tak top. »Daily Mail« poroča, da je padlo v Pariz nad 300 krogelj. Na tisoče beguncev se je že odpeljalo v Bordeaux. Veliko švicarjev je zapustilo Pariz. Vojaški guverner je prepovedal med prazniki shode. Francoski poslanec Fevry je zahteval, naj pripeljejo v Pariz najodličnejše nemške vojne ujetnike, da bodo Nemci prenehali obstreljevati Pariz.

Odesa padla.

Čete ukrajinskih sovjetov prešle k napadu.

London, 27. marca. (K. u.) Reuter je zvedel iz Moskve, da so čete ukrajinskih sovjetov dne 19. marca pri Vorozbi prešle k napadu in zadale Nemcem težke izgube. Mesto Konotop so vzele čete sovjetov.

London, 27. marca. (K. u.) Moskovska brzojavna agencija poroča, da so Odeso dne 26. marca v krvavem boju čete ukrajinskih sovjetov zopet vzele. Mornarica je v teh bojih krepko sodelovala.

Petrograd, 27. marca. (K. u.) Večerni listi poročajo, da so nemške in ukrajinske čete zasedle Poltavo.

Nove priprave na Ruskem.

Petrograd, 27. marca. (K. u.) Vojni minister Trockij je pozval prebivalstvo, naj pripravljajo ustanovitve rdeče garde. Sporočil je, da bo v kratkem izšel dekret, po katerem bodo vsi državljani podvrženi vojaškim vajam. Vsi prejšnji generali in častniki bodo zonet postali aktivni. Dalje je Trockij izjavil, da hoče postaviti milijon mož močno rdečo armado. Vse zaprte vojaške šole bodo zopet otvorili, da bodo izvežbali za to armado potrebne častnike.

Petrograd, 27. marca. (K. u.) Admirala Verderevskoga, ki je bil pod Kerenskim vojni minister, je vzhodnomorsko brodogradnjo pozval, da prevzame tehnično vodstvo. Admiral Verderevskij se je pozivu odzval.

Boljševiki v Kijevu nad 5000 ljudi postrelili.

»Kiewskaja Mysl« je 3. marca poročala: Boljševiki so v tistih desetih dneh, ko so v Kijevu gospodarili, postrelili nad 5000 ljudi. Med drugimi so usmrtili metropolit Vladimir, poljedelskega ministra Sarudnega, zdravnika Bočarova, časnikarja Pugača in ukrajinskega politika Bočkovskega.

Boljševiki uvedli grmade.

»Le Democrate« je 19. t. m. poročal: Boljševiki so uvedli v Voronjevu smrtno kazen. V Kazanu so obsodili štiri kmete na grmado. V Barnopolu so štiri mlade fante radi tatvine obsodili na smrt: tri so obglavili, četrtega so pa mučili in mu razbili glavo. V Smievu so nalogali trgovcem globe po 100.000 rubljev. Tistim, ki niso mogli plačati, so navezali kamen na vrat in jih potopili.

Proti velikim knezom. — Trockij v Sibiriji.

Petrogradski svet ljudskih zastopnikov je sklenil 6 velikih knezov, ki stanujejo v Petrogradu, izgnati v Perm, Wiatko in v Vologdo. — Curiški »Post« poroča: Trockij je odpotoval s častniki angleškega in ameriškega generalnega štaba na inspekcijsko potovanje v Sibirijo.

Avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 27. marca. Uradno:

Na italijanski bojni črti nobenih posebnih dogodkov.

Politične novice.

+ Zopet en sklep. Pod tem naslovom poroča graški »Arbeiterwille« o dunajskem zborovanju nemških narodnih svetov. Člankar pravi, da so nemški nacionalisti doslej v jugoslovanskem vprašanju povedali samo to, česar nočejo. Pozitivnega tudi narodni sveti niso ničesar povedali. Pravijo, da si morajo zagotoviti pot do Adrije. Če bi končno le vedeli, kako si naši nacionalisti predstavljajo zagotovitev pota do Adrije. Ali naj se postavijo žične ovire na obeh straneh železniške proge v Trst? Ali se naj ustvari nemški jezikovni pas ob železnici? Zagotovitev pota do Adrije bo ostalo toliko časa le prazna puhlica, dokler ne bodo povedali, v čem naj obstoji? Da Trst ne more biti pristanišče samo za Kranjsko in Istro, je mislimo, pač jasno tudi slovenskim deklarantom. Pa tudi narodne avtonomije, kakor jo hoče vlada, v okviru deželnih mej, gospodje nočejo. Komično je, če se hočejo za rešitev jugoslovanskega vprašanja združiti z Mažari in mažarskimi Hrvati. Rešitev, ki bi se na ta način izvršila, si lahko živahno predstavljamo. Obstojala bi v okamenjenju današnjih razmer. Da bi Avstrija pri tem ne mogla živeti, še manj pa se razvijati, to teh gospodov ne briga, ker njihov pogled ne sega preko njihovega narodnega vaškega prepira. Gospodje mislijo, da bodo svet ali vsaj usodo Nemcev v Avstriji s svojimi sklepi določili, pa se zelo motijo.

+ Poljska ljudska stranka izstopi iz Poljskega kola? »Narodni Listy« poročajo: Izvrševalni odbor poljske ljudske stranke je sklican dne 7. aprila v Krakov k zborovanju, da precizira stališče stranke nasproti Poljskemu kolu z ozirom na zadnje dogodke. Izmed 20 poslancev poljske ljudske stranke se zavzemajo poslanci Angerman, Bialy, Bojko, Kendziov, Losocki, Ruebenbauer, Smilowski in Sredniowski za solidarnost Kola, poslanci Bombe, Delo, Lewicki, Myja, Tetmajer in Witos so kot pristaši vsepoljske taktike za izstop iz Kola; poslanci Benasz, Dlugosz, Jachowicz in Rusin so še neodločni. Vendar sodijo, da izstopi klub iz Kola.

+ Nemce razburja jugoslovansko vprašanje. »Politische Tagebücher« poročajo dne 26. t. m.: Predsednik nemško-nacionalnih strank posl. dr. Waldner je prišel danes na Dunaj, da stopi v stik z ministrskim predsednikom. Vzrok prihoda dr. Waldnerja na Dunaj je razburjenje v krogih nemško-nacionalnih poslancev radi stališča vlade nasproti jugoslovanski deklaraciji. Alpsko nemško prebivalstvo teži največja skrb radi rešitve jugoslovanskega vprašanja. Isto razpoloženje vlada med češkimi Nemci z ozirom na narodnostne razmere na Češkem.

+ Hrvatske avdijske na Dunaju. Osješki »Jug« poroča, da bo po avdijski ministra hrvatske dr. Unkelhauera sprejetih v avdijsko pri cesarju veliko poslancev unionistov, bivših hrvatskih barmov in ministrov razen dr. Tomašića, ki je izrazil pristaš Tisze, a Tisza zaradi svojega intrantsingentnega stališča v vprašanju ogrske volilne reforme ni v Avstriji posebno priljubljen. Cilj teh avdijske je v prvi vrsti strogo informativen, mogel bi pa tudi dovesti do spremembe kurza na Hrvatskem.

+ Za sremskega velikega župana bo imenovan znani mažaron, poslanec Ladislav Jankovich od Calme. Prvotni kandidat koalicije za to mesto je bil petrovaradinski senator Vidman, ali višji faktorji (Mažari) so to kandidaturu odbili.

+ V Kijevu ni kruha. »Kurier Lwow« poroča dne 24. t. m.: Kijevska mestna aprovizacija se je obrnila do ministrstva prehrane z brzojavko sledeče vsebine: »V Kijevu primanjkuje kruha. Dovoza ni nobenega. Z ozirom na dogodke na poltavski črti ni mogoče dobiti žita. Prebivalstvo dobiva v zadnjem tednu znatno skrajšane porcije. Intendantura ima veliko zalog žita in moke, katere bo gotovo dobila nemška armada. Prosimo za pomoč!«

Dnevne novice.

— Dvajsetletnica ljubljanskega knezoškofa. V nedeljo je bilo ravno dvajset let, odkar je sv. stolica potrdila tedanjega sarajevskega pomožnega škofa dr. Jegliča za ljubljanskega knezoškofa. Presvetli gospod knez in škof je praznoval dvajsetletnico v Trzinu na Gorenjskem, kjer je tedni neumorno deloval v spovednici. V nedeljo se mu je v svrhu čestitanja poklonil v župnišču veletovarnar g. Andrej Gassner sen., trški župan g. Fr. Ahačič, zastopniki in zastopnice krščansko-socialnega delavstva, mladeniške, dekliške in ženske Marijine družbe ter tretjega reda. V imenu teh je pozdravil presvetlega g. Karol Pirc, posestnik in davčni nadupravitelj v p. Presvilli je obiskal dnevno zavetišče, kjer ga je s kratkim nagovorom in petjem pozdravila mladina. Ogledal si je pri tej priliki vse prostore zavetišča in Našega Doma.

— Odlikovanje. Cesar je podelil srebrni zaslužni križec s krono stavcu in strojniku v Krajevski tiskarni in Novem mestu, g. Maksu Petriču.

— Ali bodo Ogri kaj dali? Z Dunaja poročajo, da se že delj časa vrše pogajanja, da bi Ogrska začasno pomagala tistim krajem Avstrije, kjer je popolnoma zmanjkalo živil. V prvi vrsti gre za prizadete kraje na Češkem in za Dunaj. (Kaj pa Goriska, Istra, Dalmacija?) Ogri bi pozneje, kar bo dala, vrnil. V glavnem gre za meso, moko in stročje. Ogrska bo dala Avstriji samo to, kar ima odveč. Olajšanja v prehrani pričakujejo šele spomladi, ko bodo prišli dovozi iz Ukrajine (če ne pojde vse v Nemčijo). — Danes dopoldne došla brzojavka ogrskega korespond. urada pa poroča, da je gornja vest popolnoma izmišljena. Ogrska tedaj ne bo dala ničesar.

— Odlikovan redovnik. Redovnik iz reda benediktincev p. Benedikt Vidar, doma iz Opčine pri Trstu, sedaj v vojaški službi kot kurat, je bil že četrtič odlikovan. Dobil je zlat zaslužni križec, duhovniški vojaški zaslužni križec, Karlov četni križ in sedaj signum laudis z meči.

— Odlikovanje pri štajerski kmetijski družbi. Povodom obnega zbora štajerske c. kr. kmetijske družbe so bili odlikovani za zasluge v kmetijstvu naslednji Slovenci: Martin Jelovšek, dež. živinorejski nadzornik, z zlato, Jos. Čede, župnik v Studenicah, Fran Praprotnik, nadučitelj v Mozirju, s srebrno zaslužno kolajno.

— Organistovska zadeva. Prof. Anton Hromádka, stolni kapelnik v Brnu, se je zadnji čas z veliko vnamo lotil akcije za zboljšanje gmotnih razmer organistov in cerkvenih pevovodij. Gre za to, da se to važno socialno vprašanje reši na kak način že v sedanjem zasedanju državnega zbora. Državni poslanec dr. Lukawsky in tovariši so 13. marca v parlamentu predložili resolucijo, ki v nji pozivljajo vlado, naj uredi pravne in gmotne razmere organistov in cerkvenih pevovodij; za enkrat pa naj jim z ozirom na izredno sedanjo stisko nakloni pomoč iz državnih sredstev. Vladi se bo v ta namen izročila tudi primerna spomenica. Da bo na tej spomenici prijavljeni čim več organistov, ki se oglašajo kot člani države, zahtevajoč od nje upoštevanja in nujne pomoči, razpošilja prof. Hromádka vsem organistom v Avstriji »Poizvedovalnice« s prošnjo, da jih izpolnjene takoj vrnejo in izjavijo, če z omenjeno akcijo soglašajo ali ne. Odbor podpornega društva organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani tem potem vse svoje člane, hkrati pa tudi vse druge organiste po Slovenskem poziva, naj se od kapelnika Hromádke započeti akciji nemudoma priključijo ter na poslani jim »Poizvedovalnici« v najkrajšem času odgovore. Naš poslanec v Jugoslovanskem klubu pa p. ..., naj zadevo organistov,

ko pride v zbornici na razgovor, najtopleje podpirajo.

— **Slovenec šolski nadzornik v Srbiji.** Avstrijska vojna uprava je otvorila te dni gimnazijo v srbskem Kragujevcu. Na gimnaziji je poleg nemščine tudi mažarsčina učni predmet. Kot šolski nadzornik vojaške uprave je nastavljen Slovenec, nadporočnik Matija Herič. Na zavodu so nastavljene tudi profesorice.

— **Promocija.** Promoviran je bil dne 9. marca za doktorja vsega zdravilstva na dunajskem vseučilišču gospod Matija Ambržič s Hrastenic pri Ljubljani.

— **Sestanek starešin** se bo vršil, kakor je znano, dne 21. in 22. aprila v Zagrebu. Starešine, ki mislijo v Zagreb, naj se oglašijo pri starešini hrv. kat. akad. društva »Domagoj«.

— **Smrtna kosa.** V Krškem je umrl dne 22. t. m. gospod Edvard Pfefferer, c. kr. okrajni nadgozdar, v starosti 61 let. Bil je splošno priljubljen in spoštovan. Svetila mu večna luč!

— **Klic po pomoč.** Pišejo nam: V zadnjem času je bilo čitati, da bo država svojim uradnikom in uslužbencem s 1. aprilom zopet naklonila znatno enkratno podporo. Vsi faktorji, država, dežela in občine z lastnim statutom, nadalje denarni zavodi in drugi, se v teh težkih časih od časa do časa spominjajo svojih nastavlencev in jim pomagajo prenašati to nezgodno in strašno draginjo, le ubogih občinskih tajnikov, uradnikov in uslužbencev se nihče ne spomni. In ravno občinski tajniki opravljajo velik del poslov za državo v prenešenem delokrogu. Na prošnje za zvišanje draginskih doklad se občinskim tajnikom navadno odgovori, da občine ne morejo prenesti večjih bremen, ker pobirajo iste doklade, kakor pred vojsko, ali pa se izgovarjajo na svoj dolg, v kakem boljšem slučaju pa odrinejo nekaj kronic, katere sedaj prav nič ne zaležejo in gospodje občinski odborniki še mislijo, Bog ve koliko so dali. Dolžnost države je, da tu poseže vmes in da se pobriže tudi za občinske tajnike, kateri jej itak dovolj tlačnijo; kajti od občin ni pričakovati, da bi v tem oziru kaj izdatnega storile za svoje nastavlence. Zato kličemo merodajne faktorje in uradnike na pomoč, da se zavzamejo za občinske tajnike in uradnike ter jim postavnim potom izposlujejo izdatno odpomoč.

— **Iz D. M. v Polju.** Tukajšnji občinski odbor je v svoji seji dne 24. t. m. sklenil prispevati za Krekov spomenik 100 kron. S tem je pokazal svojo hvaležnost do velikega moža. V isti seji se je nakazalo tudi 50 K zavodu sv. Nikolaja v Trstu. — Lov tukajšnje občine bo na dražbi dne 6. apr. Lovišče je obširno, v njem se nahaja sledeča divjačina: Srne, zajci, fazani, jerebice, divji petelini, poleg tega pa še race in druga vodna perutnina. Lov je posebno pripraven za ljubljanske lovce, ker leži poleg dveh železniških postaj Zalog in Laze. Lovci, pozor!

— **Med dvema dnevoma** so neznan tatovi ukradli pet tednov staro tele iz hleva Marije Perdan iz Zgor. Kašlja.

— **V Krškem** je umrl dne 23. marca P. Ambrož Majcen, bivši kapucin, ki gvarjano, v najlepši moški dobi, star 41 let. Rojen je bil 2. februarja 1877 v Dolu pri Hrastniku, ordiniran 22. julija 1900. Lanskega leta se je prehladil na ekskurzu, lotila se ga je jetika, ki mu je sedaj pretrgala nit življenja. Bil je vzgleden redovnik, marljiv izpovednik ter izvrsten govornik. Blag mu spomin!

— **V Krškem** se je naselil dunajski odvetnik dr. Stanko Lapajne.

— **Letoviščarji in letovišča.** Poletje se bliža, vprašanje letovišč bo zopet postalo važno. Opozarjati je treba že zdaj, da bo prehrana v letoviščih še mnogo težja nego je bila lansko leto in da bi se moral zato obisk znatno omejiti. Krajevne aprovizacije ne morejo niti svojih občanov prekrbeti z najpotrebnejšim, nikar da bi zmogle aprovizacijo gostov. Na Bledu na primer namerja baže Rikli zopet odpreti svoje zdravilišče in računa na več sto gostov. To bi bilo za občino tako težko breme, da bi ga ne mogla nositi brez občutljive škode za letovišče in vso njegovo okolico. Skrbeti bi torej zlasti bilo, da bi smeli na letovišče samo tisti, ki so ga iz zdravstvenih ozirov res potrebni.

— **Kako se je mladina na Pruskem zanemarila.** Vojska je odtrgala očete od doma, veliko mater dela »im Lande der strengen Zucht und frommer Sitten« v tvornicah: mladina je zato zanemarjena, podivjana. Sola svoji nalogi ni kos, ker nosi toliko učiteljev vojaško suknjo. Dne 1. aprila 1916 so celo v Prusiji vzgojevali 56.267 mladoletnih, to število je do 1. IV. 1917 poskočilo na 59.500. V l. 1916 so tej vzgoji nakazali 13.458 mladoletnih. Slaba prehrana je vzrok, da krade mladina posebno živila. Mladina je podivjala. Katoliški pruski listi z ozirom na ta žalostni

pojavi pišejo: Država zanemarjenja in podivjanja mladine ne bo zabranila. Naša verska društva in duhovniki naj se posebno zavzemajo za tiste otroke, ki so brez staršev. Ljubezen bo gotovo več storila, kot more doseči prisilna delavnica.

— **Slovenski sirotišče v Wagni.** Kakor je »Slovenec« že poročal, je v tukajšnjem begunskem taborišču slovensko sirotišče pod vodstvom čč. šolskih sester iz Maribora. Z zadovoljstvom lahko poročam, da je položaj otrok v vsakem oziru izvrsten. Čč. sestre ne skrbijo samo za duševni blagor otrok, ampak tudi za telesni. V dokaz naj bo vsakdanja hrana otrok: zjutraj hrana s kosčkom kruha, ob 10. kakao, opoldan juha, meso s prikuho, popoldan kruh z marmelado, zvečer pa navadno močnik, ki jim je jako priljubljen. Vsled tega so otroci čvrsti in prav zadovoljni. Zakaj to pišem? Zato, ker sem čital po listih, da je po Slovenskem veliko begunskih otrok, ki nimajo ne staršev, ne nikogar, ki bi zanje skrbel. Ali bi ne bilo bolj pametno, da bi prišli vsi ti otroci semkaj, ker bi bili dobro z vsem preskrbljeni? Prosim torej preč. duhovščino in druge prijatelje otrok, naj spravijo vse begunske sirote semkaj. Kdor ve za otroke, ki nimajo staršev ali imajo samo očeta, ki pa je pri vojaki, naj se obrne na naslov: Ravnateljstvo barak — Wagna pri Lipnici.

— **Mesto venca** na grob pokojnega Petra Zabavnika v Mariboru je daroval Ivan Traun, Ptujška gora, 30 K za afrikanke otroke.

— **Urad za izdajo potnih dovolil.** Za potovanje na Goriško in Gradišansko kakor tudi za nazaj je ustanovljen urad za izdajo dovolil v Gorici. Nasloviti je: »K. u. k. Passierscheinstelle in Görz«.

— **Maksimalne cene za surovo maslo** in maslo sploh so določene takole: Producenti smejo prodajati navadno kmetško surovo maslo kg po 16 K, čajno surovo maslo po 18 K, maslo po 18 K. Nabiralcii smejo prodajati navadno surovo maslo po 17 K 60 vin., čajno surovo maslo po 18 K 50 vin., maslo po 19 K 50 vin. Centralne nabiralnice smejo prodajati navadno surovo maslo 17 K 80 vin., čajno surovo maslo po 18 K 80 vin., maslo po 19 K 80 vin. Nadrobno se sme prodajati navadno surovo maslo po 18 K 40 vin., čajno surovo maslo po 19 K 50 vin., maslo pa po 20 K 40 vin. Dosedanje najvišje cene so s tem razveljavljene.

— **Dekliška Marijina družba v Stari Loki** priredi na velikonočni ponedeljek popoldne dve igri: »Svojeglavna Minka« in »Ljubezen Marijinega otroka«. Čisti dobiček je namenjen v dobrotelne namene.

— **Prihodnji sestanek dunajskih Slovencev** bo v soboto, dne 30. marca v restavraciji Kaiserhof. Začetek ob 7. uri.

— **Uradništvo hranilnic, posojilnic in drugih denarnih zavodov** prosi, da tudi ti zavodi na veliko soboto ves dan praznujejo, kakor je to že nekaj let običaj pri bankah. Promet s strankami je na veliko soboto itak neznan, poleg tega naj se pa vpošteva, da so uslužbenci tudi teh zavodov radi skrajšanja letnih dopustov ves čas vojne silno potrebni počitka.

— **Narodna čitalnica v Gornjem Gradu** priredi na velikonočni ponedeljek, t. j. dne 1. aprila 1918 ob 3. uri popoldne v čitalniški dvorani ljudsko igro s petjem v treh dejanjih. Gornjesavinčani pridite v obilnem številu. Del čistega dobička je namenjen vdovam in sirotam vojakov.

— **Pritožbe glede železnice** se množe. Upravičeno je »Slovenec« razmere, ki vladajo marsikje, grajal. Kak naval je na ljubljanskem glavnem kolodvoru. Človek čaka celo uro pred blagajno, da bi dobil karto, pa ga uradnik odslavi, naj gre na nasprotno stran. Ali se ne pravi to ljudi šikanirati? Nastavijo naj kako uradnico več, da se bo občinstvu postreglo.

— **Društvena vest.** Deželna vlada je potrdila pravila skupine »Jugoslovanske strokovne zveze« v Idriji.

— **Dva mažarska bataljona v Zagrebu.** Od pretekle sobote sta v zagrebski garniziji dva bataljona mažarskih domobrancev. Vojaštvo stanuje v barakah, za častnike pa rekvirirajo zasebna stanovanja.

— **Elizabetni otroški bolnišnici** so v zadnjem času darovali gospodje in gospe: dekan Kumer v Stari Loki 10 K; župnik J. Cemažar iz Starij na Stajerskem 10 K; posestnik Fran Kušar iz Mengša 40 K; župnik-begunec N. Stazinski s Primorskega 5 K; A. Esih iz Lok pri Zidanem mostu 4 K; vojak Miha Hanin v Logatcu, kmet s Koroškega, 5 K; Marija Arko iz Otavec 14 K; štiri neimenovane prijateljice 60 K; neimenovana 50 K; dve neimenovani vsaka po 20 K; neimenovana 10 K. — Vsem blagim darovalcem in darovalkam Bog obilo povrni! Nadaljne blagohotne darove — bodisi v denarju, živilih ali stari obleki in perilu za otroke — sprejema vodstvo bolnišnice.

— **Svojci vojnih ujetnikov:** Ivana Vidmarja, Tockoje, Rusija, Janeza Ježa, Tjumen, Rusija, Mihe Jagra, Fatesch, Rusija, kateri so poslali v letu 1915. denar potom

našega društva v Rusijo, se vabijo, da se oglašijo v naši pisarni, Poljanska cesta 4, »Alojzijevišče«, 2. nadstropje, soba št. 38. Seboj naj prinesejo potrdilo odposlanega denarja, dobili bodo gotove vsote, katere se niso mogle omenjenim vojnim ujetnikom v Rusiji dostaviti, nazaj. — Deželno in gospejno pomočno društvo Rdečega križa v Ljubljani.

— **Omot in zalvor vrednostnih pisem** in zavitkov v tuzemskem prometu. Na podlagi § 5. št. 2 poštnega reda se določa v smislu člena IV. vpeljane odredbe k poštnemu redu za čas, dokler trajajo vsled vojne povzročene izvanredne razmere sledeče: 1. Vrednostna pisma (§ 67 p. r.) in zavitki, ki se morajo sicer s pečati zalvoriti (§ 71., št. 1 c in št. 2, § 72. p. r.) se lahko zalvorjajo z odtiski iz takozvanega brezsmolnatega, n. pr. iz asfalta napravljenega pečatnega voska. Za omot rabljeni papir naj bo v takem slučaju posebno raskav. Vporaba pečatnih znamk pa v slučajih, kjer je zalvor z pečatnim voskom predpisan, slej ko prej ni dovoljena. Ravno tako ne morejo pločevinaste, lepekaste in podobne plombe nadomestiti predpisane zalvora s plombami iz pečatnega voska ali svinca. 2. Ako se uporablja za prevezanje zavitka papirni motvoz, mora biti isti dobro zavit in močnejši, kakor pa motvoz iz konopelj, ki se rabi sicer v takem slučaju. Pri zavitkih z denarjem itd. (§ 72. p. r.) so pa motvozi iz papirja slej kot prej nedopustni.

— **Otrok kadilec.** Med mnogimi odredbami, s katerimi nas je onesrečil grof Stürgkh, je bila ena, ki je prepovedala mladini kaditi. Kako se pehajo sivolasi možje za tobakom, lahko vsako soboto v Ljubljani opazujemo, mladi fantje ti pa puhajo svalčice kar eno za drugo. Kakor v Ljubljani je tudi na Dunaju, ker časopisje radovedno vprašuje, zakaj policija teh reči ne vidi, in se norčuje, češ, da ji da preveč dela in skrbi cenzura, zato pa pozablja na pametne in umestne odredbe.

— **Zasledovanje.** Samska delavka Angela Occhineri, katere je bivala preje v Ljubljani, je odšla pred Božičem lanskega leta s svojim dne 9. junija 1917 rojenim otrokom Emilom Oskarjem iz Ljubljane baje na Jesenice na Gorenjskem. Toda vsled poročila županstva občine Jesenice je imenovana ženska popolnoma neznana. Komur je sedanje bivališče Angele Occhineri morebiti znano, je naprošen, to nemudoma naznaniti na: Generalno varstvo društva za otroško varstvo in mladinsko skrb v Ljubljani, Slovenski trg št. 1., soba 82.

— **Darovi.** Vojaki, službujoči pri c. in kr. parku v Litiji, so darovali 21 K za oslepele vojake slovenske narodnosti in 20 K za Krekov spomenik.

— **Za sklad S. L. S.** je daroval župnik g. Niko Stazinski 10 K in neimenovan 100 kron.

Prosveta.

pr **Krekov spomenik.** Pišejo nam: Resnica je, da imajo vsi spomeniki v Ljubljani ponesrečene pozicije; kakor n. pr. ni bil Trubar — vrtnar, Prešern — ribič, Radecki penzionist v »Zvezdi« itd., se je bati — po dosedanjih razmotrivanjih namreč, da dobi tudi dr. Krekov spomenik neprimeren prostor; in sicer najmanj primeren, kajti Pogacarjev trg gotovo ni odobravati, ker spomenik, postavljen tusem, bi bil izgubljen, ker ta trg je trg za zelenjavo — in pokojnik vendar ni bil zeljar! V dogledni bodočnosti se bo morda tu postavila moderna tržnica, kakršna bi bila že iz higijskih ozarov le železi, in zidana celo preko struge (iz ekonomičnega in praktičnega stališča), ta bi tedaj poleg semeniškega in Mahrovega zidovja še povečala oviro efektivnosti in razglednosti tusem postavljenega spomenika. Poleg tega je ta kraj skrajno skrit in razen branjerije le malo obljuden. Spomenik bi moral dobiti prostor na obljudenem kraju, dostopnem brez težav in iskanja tujcem, ki se mimogrede mudijo v Ljubljani. In zato bi bil morda najbolj primeren prostor pred »Slonom«, nasproti glavni pošti, kjer je baje projektirana nova stavba kreditne banke, ki bodi — z ozirom, da se pusti na tem najbolj živahnem prostoru že itak zaradi prometa nekaj več nadvse potrebnega zraka in prostega razgleda, mesto tesno pozidanih ulic, ki bi tvorile oviro kretanja pasantom, posebno ker je in bo na tem mestu postajališče tramvaja — odmaknjena od vogla (nasproti pošte), in zidana v lahkem polkrogu (loku), kar bi stavbi ne škodovalo, pač pa tvorilo kot neko posebnost in karakteristiko mesta. Na tem dovolj velikem prostoru (v obliki trikotja) naj bi — po našem mnenju — stal spomenik, obdan s primernimi nasadi, klopmi in event. z malim, v primeri oddaljenosti pred spomenikom, vodometom. Sicer odločuje strokovnjaško mnenje — to je le glas iz občinstva. Dr. K.

pr **Kakšne izraze naj rabimo za nemški »Stelle« v nekrajevem smislu?** Slovenci se nimamo trdne pravne terminologije. Sicer je na tem polju delovalo že mnogo juristov in drugih veljavnih mož,

toda stvar še vedno ni dozorela. Po tem, da je že davno izšlo Babnikovo delo Slovenska pravna terminologija in druga dela, pa bi bilo vendar prisojati slovenski javnosti, mejtem posebno časopisu in javnim organom, več razsodnosti in smotrenosti v tem oziru. Vsa razdrapanost in nemarnost se kaže na primer prav v vojnem času v izrazu, ki ga slišimo in čitamo vsak dan. To je slovenski izraz »mesto« za nemško besedo »Stelle« v nekrajevem smislu. O tem je pisal že »Slovenski Pravitelj« v zvezku z dne 15. decembra 1916 št. 11—12. Od takrat je pretekla razmeroma dolga doba, toda jezikovne spake kakor: deželno mesto za nabavo klavne živine, deželno mesto za krmila in vse polno takih mest še vedno plasi po listih, naredbah in ukazih.

Kako je tedaj s tem »mestom«? Mesto pomeni v slovenščini prostor kjer se nekaj nahaja ali vrši, primeri ta izraz za nemško besedo »Stadt«. Po tem ni težko dobiti za nemško »Stelle« v nekrajevem smislu pravičen, lep slovenski izraz. Torej ne deželno mesto — to bi bilo mesto Ljubljana — za nabavo klavne živine, marveč deželna nakupovalnica klavne živine ali deželna posredovalnica za nabavo klavne živine, oziroma še krajše: deželna posredovalnica za klavno živino ali tudi deželna nabavljavnica klavne živine (nemško Landesstelle für Schlachtviehschaffung). Zakaj? Ta zavod vendar nakupuje živino pri posestnikih in jo oddaja potem za civilni in vojaški konsum. Ne deželno mesto za krmila, marveč deželna posredovalnica za krmila (nemško Landesfuttermittelstelle.) Ne gospodarsko mesto za les (Holzwirtschaftsstelle), ampak gospodarska poslovalnica za les; ne okr. gospodarsko mesto (Bezirkswirtschaftsstelle), marveč okrajna gospodarska poslovalnica. Posebno izraz poslovalnica se bo dal velikokrat s pridom uporabljati. Večkrat se da prevesti nemški »Stelle« v nekrajevem smislu z izrazi: urad, zavod, oblastvo, to pa iz enostavnega vzroka, ker nadomestuje ta nemški »Stelle« nemške izraze: Amt, Anstalt, Behörde. Politische Landesstelle ni tedaj politično deželno mesto, ampak politično deželno oblastvo, kakor se ta urad tudi splošno pravilno nazivlje. Dienststelle je v slovenščini urad — saj imamo vendar javne in zasebne urade — ne pa službeno mesto.

Imamo še druge izraze. Landesstelle der allgemeinen Pensionsanstalt bi bilo: deželna podružnica splošnega pokojniškega zavoda. Eine Richterstelle ist ausgesprochen, naj se ne sloveni tako: mesto za sodnika je razpisano, ampak: služba sodnika, za sodnika je razpisana.

Razprave, ki so izšle o slovenskem pravopisu — ta je tudi podlaga za pravno terminologijo — od Levstikovih »napak slovenskega pisanja« pa do dotičnih del patra Škrabca, profesorjev Levca, Peruška, dr. Ilesiča, dr. Breznika in drugih, niso namenjene samo znanstvenim krogom, ampak tudi splošnosti. Tu se tedaj pričakuje, da bodo izginila vsa nepoklicana »mesta« iz časopisov in tiskovin, uradnih naredb in ukazov in to iz dveh razlogov (dosedaj je bil pravilni izraz bela vrana): 1. Noben jezik naj se ne kvari in mrčvarji po nepotrebnem, pa bodisi culukafski. 2. Z jezikovnimi pokvekami naj se ne trapi in bega ljudstvo, ki dostikrat zaman ugiba, kaj naj pomeni dotični izraz. Tako si še danes mnogi ljudje niso na jasnem, za katero deželno mesto dajejo živino, ali za mesto Ljubljano ali za dotično posredovalnico. Pripetilo se je, da so se ljudje upirali dajati prav raditega, češ, za mesto Ljubljano pa že ne bomo dajali toliko živine. Planinski.

Primorske novice.

p **Županska zveza** po vojni prizadetih občin na Primorskem v Gorici prične poslovanje 1. aprila t. l. v Gorici, v Gregorčičevem domu. Slavna županstva in častiti župni uradi na Primorskem se naprošajo, da v prvih dneh meseca aprila naznani svoje sedanje naslove. Županska zveza bo imela prvo sejo 4. aprila t. l. ob 3. uri popoldne. Te seje se udeležijo predsedniki že obstoječih županskih zvez: kraške, goriške in toliminske, ter zastopnik Osrednjega odbora z Dunaja. Udeležje se je lahko tudi drugi župani, če jim dopušča čas. Namen te seje je ureditev zveznega poslovanja. Oficijelno glasilo županske zveze, v katerem objavlja vsa javnosti namenjena sporočila županske zveze je tržaška »Edinost«. Zato poziva zveza vsa županstva, da se takoj naroče na »Edinost«, da bodo tako redno obveščena o zveznih ukrepih. Kakor se nam sporoča, je Zveza namestila kot tajnika g. Faigija, ki ga poznajo naši begunci kot moža, ki je po svojih najboljših močeh skrbel zanje v begunskih taboriščih in bo tudi sedaj vse svoje sile posvečal koristi prebivalstva. Z ustanovitvijo pisarne in tajništva je županska zveza storila velik korak k dosegu svojih namenov. Naše slovensko prebivalstvo je vsled razmer, ki so nastale v slovenskem delu dežele zaradi brezbriznosti deželne glavarja, prepuščeno takorekoč popol-

noma samim sebi, in če bi ne imelo svojih županov, bi mu ne kazalo drugega, kot da si izkoplje grob in se samo vleže vanj. Zato je tudi županska zveza tolikega pomena za nas, za naše prebivalstvo, saj je ona edini činitelj, ki pozna potrebe in želje prebivalstva ter ima tudi primeren ugled in vpliv, da pridobi prebivalstvu kar mu gre. Kar se je za naše prebivalstvo doseglo doslej, je v ogromni večini, ako ne vse, pridobitev naših županov, županske zveze. Oblasti, ako hočejo storiti kaj za naše prebivalstvo, morejo to edino le v najožjem stiku z župansko zvezo, glasnico našega prebivalstva. Zato pa tudi želimo, da bi ne bilo slovenske občine na Primorskem, ki bi ne bila zastopana v županski zvezi, kakor tudi, da bi naše prebivalstvo videlo v županski zvezi tistega činitelja, na katerega naj bi se obračalo v vseh stvareh kot svojega naravnega zaščitnika. V samopomoči je bodočnost naše dežele, in samopomoči si je prevsem zapisala na svoj prapor županska zveza. Da bo županska zveza mogla redno posloovati, je predvsem treba, da redno poslujejo županstva sama. Tu je pač, zaradi sedanjih razmer, marsikje marsikaka pomanjkljivost. Zlasti se močno občuti dejstvo, da veliko županstev nima izvežbanih tajnikov, vsled česar trpi stvar sama, a trpi tudi ljudstvo. Tu naj se pač občine ne boje stroškov. Doljši red, ki nekaj stane, kot pa nered, ki škoduje vsepovsod. Zato le pogumno naprej. Kar si ustvarimo sami, bo tudi v resnici naše.

Odlikovan'e. Cesar je podelil županu upravitelju v Soči na Gorškem ž. g. Vinku Aljančiču zlati zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje.

Ljubljanske novice.

Ij Odlikovan je z vojnim zaslužnim križcem 3. razreda z vojno dekoracijo in meči nadporočnik bos.-herc. polka št. 2 Vilko Turk iz Ljubljane.

Ij Petošolec prišel pod cestno železnico. Blizu kavarne Evropa se je zgodila danes po enajsti uri dopoldne nesreča. Šestnajstletni petošolec-gimnazijec Drachler je hotel skočiti na električno železnico. Pri tem je padel tako nesrečno, da so ga kolesja povozila čez stegno in ledja. Fant je zelo razmesarjen. Govoril ni več. Ponesrečenca so peljali z avtomobilom v bolnišnico. Ni mnogo upanja, da bi okrevalec.

Ij Društvo vajencev v Ljubljani so pristopili in darovali: J. Potokar, žunnik v Tržiču 20 K, Al. Tome, kaplan na Brezovici 10 K, A. Kržič, kanonik (ustanovnik), za pirhe Vajenskem domu 100 K. Bog povrni!

Ij Za »Vincencijev dom« je nabrala gospa Terezija Košir, med raznimi darovalci v Ljubljani 251 K. Vsem blagim darovalcem se društvo »Dobrodelnost« v ime sirot najiskrenejše zahvaljuje.

Ij Za mestne uboge. Gospa Anny Schneider, soproga veletržca, je prepustila vnovič vojaško nastanitveno pristojbino v znesku 64 K za mestne uboge. — Gospod ing. Karel Rückle je daroval povodom podeljene mu koncesije za filijalko tehnične pisarne 50 K za mestne reveže. — Gospod Jernej Kopač, svečar, je izročil mestnemu magistratu 20 K v svrhu razdelitve najpotrebnejšim mestnim ubožcem.

Ij Bolniška blagajna samostojnih obrtnikov v Ljubljani. Dne 17. marca se je vršil redni občni zbor. Navzočih je bilo 24 članov. Občnemu zboru je predsedoval g. A. Gjud, ki je po pozdravu došlih članov konstatiral sklepčnost ter podal kratak pregled o delovanju bolniške blagajne. Bolniška blagajna je imela preteklo leto 9 sej, 1 redni in 1 izvanredni občni zbor, na katerem se je ustanovil starostni podporni sklad, katerega pravila še niso potrjena, a je po poročilu blagajnika že jako narasel. Nadalje se spominja preteklo leto umrlih članov gg. Antona Trtnika, Ivana Jelarja in Franca Tomana. — Občni zbor je odobril nato odborovo poročilo, blagajnikovo ter poročilo nadzorstva o izvršenem pregledu blagajne, knjig in računov ter podelil blagajniku absolutorij. Volitve so imele naslednji uspeh: odbor: Aleksander Gjud, Ivan Kersnič, Simon Weissbacher, Ivan Jakopič, Alojzij Erjavac, Josip Rebek, Davorin Bizjak, Josip Ahčin, Ivan Aleš, Josip Vider, Iv. Kerne, Rudolf Gajer; namestniki: Anton Župantič, Franc Kovač, Václav Rogelj; nadzorstvo: Ivan Rozman; Ivan Potokar, Franseis Avgust; namestniki: Alojzij Frink, Josip Velkavrh, Valentin Jerina, predsednik polaga na srce novoizvoljenemu odboru, da vestno vrši svojo dolžnost. Kljub vojni, ki vpliva v vsi silo tudi na našo bolniško blagajno, smemo opravičeno trditi, da je bilo delovanje v l. 1917 prav uspešno, o čemer pričča prebitek okoli 2000 K. Pri vojakih je 76 članov.

Ij Umrli so v Ljubljani: Jospina Puc, župnikinja, 64 let. — Marko Anžur, železniški delavec v p., 79 let. — Marija Glan, delavčeva žena, 59 let. — Andrej Platin, dninar, begunec, 68 let. — Ferdinand Razeti, užitinski paznik v p., 73 let. —

Marija Marinšek, žena sluge deželnega odbora, 43 let. — Marija Pirnat, postrežnica, 54 let. — Avguštin Pogačnik, rejec, 8 let. — Anoloniya Fortunat, posestnikova žena, 58 let. — Josip Viršek, bivši delavec, 76 let. — Helena Klopčič, branjekva, 74 let. — Franja Pahor, zasebnica, 79 let. — Fran Jerman, delavec, 21 let. — Danica Požar, hči trgovskega sotrudnika, 3 leta. — Jožefa Dvogan, čevljarjeva hči, 40 let. — Marijan Lekše, krojačev sin, 3 tedne.

Tržaško pismo.

Trst, dne 22. marca 1918.

Pretečeni teden je prešel v mestno upravo slovenski otroški vrtec v Rojanu, ki ga je dosedaj vzdrževala družba sv. Cirila in Metoda. V bližnji bodočnosti bo sprejetih v mestno upravo še nekaj drugih okoliških otroških vrtcev in spopolnjene bodo ljudske šole v spodnji okolici. Pravl Toda, kaj je s slovenskimi šolami v mestu? Kdaj bosta v tem oziru storili svojo dolžnost mesto ali pa država in odpravili krivico, ki jo tržaški Slovenci že toliko časa trpimo? Apeliramo na gospoda namestnika. Ekselencal! Vi ste že opetovano v javnih in privatnih pogovorih pohvalno priznavali patrijotično in lojalno vedenje tržaških Slovencev. V nasprotju z nekaterimi Vašimi predniki na namestniškem stolu tudi Vi pošteno priznavate, da so Slovenci v Trstu domačini, katerih zahtevam je treba ugoditi. Ali se Vam torej ne zdi, da je že čas, da se reši naše šolsko vprašanje? Ekselencal! Če nam boste v tem oziru pripomogli do naših pravic, bodite prepričani, da Vam bodo Slovenci hvaležni, četudi niste naše krvi!

Tudi tržaško dramatično društvo se je zbudilo iz spanja in se je začelo gibati. V pondeljek se uprizori igra: »Nervozne žene«. Sicer gre letos čas za igranje h koncu, vendar odbor ventilira vprašanje, kako bi se v bodoči sezoni zagotovilo redno delovanje. Tržaški Slovenci res potrebujejo rednega gledališča, ker sedaj obiskujejo laške predstave in kinematografe. Toda slovensko gledališče bodi res dobro, bodi kulturni zavod in vzgojevališče naroda. Zato treba na čelo takemu podjetju resnih mož, ki vedo kaj hočejo. Sedanji odbor dramatičnega društva se resno peča s temi vprašanji in zato mu želimo uspeha. Da se pa gledališču zagotovi obstanek, je treba denarja. Tega pa dramatično društvo danes nima na razpolago. Ali bi torej ne kazalo, da se tržaško dramatično društvo obrne po zgledu ljubljanskega na tržaške Slovence s pozivom, da se nabere glavnica, ki bo omogočila uspešno delovanje? — »Edinost« je pisala te dni, da se nam obeta v »Narodnem domu« operna in operetna sezona pod vodstvom mladega hrvaškega glasbenika Perića. S to sezono ne bo nič.

Judje imajo sedaj svojo veliko noč. Da so pa Judje v Avstriji privilegirani narod, se vidi iz tega, da je dobil ob tej priliki vsak Jud 8 jajec, špeh in 180 dekagramov bele moke. Mi kristjani bomo pa dobili od aprovizacijske komisije za velikončne praznike razen navadne mizerije, obstoječe iz rumene moke in marmelade — par suhih figl! — Državni uradniki so dolgo molodovali, da se kaj stori za njih aprovizacijo. Kaj pa tudi pomagajo doklade, če živil sploh ni ali pa le pod roko in za take cene, da jih more kupiti kvečjemu kak milijonar. Njih prošnje so pa bile uslišane in vlada je dala na razpolago za 183.000 K. S tem denarjem se je že kupilo mize, stole, žlice in kar je takih za jed neobhodno potrebnih predmetov. Poslovanje te uradniške kuhinje naj bi začelo s 1. aprilom, in sicer za 500 manj imovitih uradnikov in uslužbencev, s 15. majem pa bi bilo še 500 uradnikov deležnih te dobrote. Kosilo bi stalo 1 krono. Določeno je tudi že jedilni list. Poglejmo, kaj nudi vlada svojim uradnikom n. pr. v torkih: testenina z gulaševim polivko brez mesa; v sredo: ječmen in krompir; v petkih: kislo zelje s krompirjem in ovsem. Ali bodo k tem kosilom hodili tudi visoki državni uradniki?

Narodno gospodarstvo.

g Pridobivanje sirupa iz sladkorne pese v domačem gospodinjstvu. V današnjih časih nam more služiti kot nadomestek za sladkor tudi sirup, ki ga je mogoče pridobivati iz sladkorne pese v domačem gospodinjstvu na sledeči način: Sladkorno peso tanko olupimo in jo razrežemo na manjše kose, za kar lahko uporabimo tudi navadni krljač. Na pesine zrezke nalijemo vode, kuhamo 1 uro in sok odlijemo. Na zrezke nalijemo zopet čiste vode, kuhamo in sok zlijemo k prvemu ocedku. Nato pesine zrezke nalahko stisnemo skozi ruto in tekočino zlijemo k ocedku. Sok, ki je temnorumene barve, kuhamo na majnem ognju, da voda izpari in se sok zgosti v sirup. Izparivanje se ne sme vršiti prehitro, da sirup ne karamelizira. Na ta način dobljeni sirup, ki je temnorjave barve in prijetnega okusa, ne na hladnem prostoru dobro drži. Sladkorni sirup, dobljen

v domačem gospodinjstvu, so že v mirnih časih ponekod uporabljali pri izdelavi navadnih marmelad, sedaj pa nam more tudi splošno služiti kot nadomestek za sladkor. Stlačeni pesni zrezki oziroma kaša je dobro krmilo. Iz 100 kg sladkorne pese dobimo na zgorajšen način 10—20 kg sirupa. Sladkorna pesa pri nas prav dobro uspeva. Seme oddaja v Ljubljani Kmetijska družba in tvrdka Sever & Urbanič.

Deklaracija, Jugoslovanski klub in S. L. S.

Občina Tinjan v Istri za deklaracijo. Duhovščina, učitelstvo in skoro vse prebivalstvo te istrske občine je podpisalo izjavo, v kateri se najpogostje zahvaljuje papežu Benediktu XV. na njegovem posebnem zavzemanju za splošni mir na načelu krščanske pravičnosti in ljubavi, miroljubnemu cesarju Karlu I. in Jugoslovanskemu klubu v državnem zboru na njegovem nesebičnem in odločnem delovanju ter mu izreka neomejeno zaupanje. Deklaracija je naš minimalni program uravnovešenih narodnih težnj na podlagi samoodločbe naroda, da se odtrga od udje trpinskega in zatiranega, ali edinstvenega naroda Hrvatov, Slovencev in Srbov združijo čim prej v okviru monarhije. »Uskokom iz Jugoslovanskega kluba in narodnim malodušnežem prezir in sramota!«

Zračna pošta.

Z otvoritvijo zračne pošte Dunaj—Krakov—Lvov—Kijev smo se tudi v Avstriji pridružili poskusom, ki so jih drugod pričeli in s katerimi polagoma uvajajo zračno pošto. Ko se bo svetovna vojska končala, bodo pač z letali uvajali redno zračno pošto. Premagati bodo morali seveda veliko težav, a brez uspehov ne bo.

Na zračno pošto so mislili že v zadnjih letih miru. Poskušali so že takrat. Poskusi se sicer niso posrečili; ker letala in letalne lope takrat še niso bile popolne. A med vojsko so se letala in zrakoplovi precej spopolnili in jih bodo še bolj. Saj se iz Amerike celo poroča o nekem novem stroju, ki baje deluje z novo gonilno silo brez para in brez bencina, katero iznajdba je angleški kongres že patentiral. Sicer pa zdaj tudi naši motorji kljubujejo precej močnim viharjem.

Nekatere države so že uvedle zračno pošto, tako Amerika in Italija. Posebno v Ameriki je poštno letalo že precej navadna prikazen. V Italiji leta vsak dan pošta: mornariško letalo med Sardinijo in celino po natančnem letalnem redu. Dva centa pošta prevaža: precej je že to pisem. A Italiji leta že tudi pošta med Rimom in Turinom. Tudi v Alžiru in v Tunisu so že uvedli zračno pošto.

Angleži pripravljajo zračno pošto med Anglijo in Švedsko. Predlagala je že Švedska trgovska zbornica v Londonu.

Francozi nameravajo uvesti zračno pošto med Francijo in kolonijami. Uporabiti hočejo mornariška letala, ki jih sicer ne morejo rabiti. Zračno pošto nameravajo uvesti med Parizom in Timbuktuom z vmesnimi postajami Marseille, Alžir in Sella: v 30 urah upajo, da bodo progo preleteli.

Fantastični optimisti napovedujejo, da čez sto let, ali še prej, zemlje in morja ne bodo več nadlegovale železnice in parobredi, marveč da bodo zračni stroji in ladje nadomestili naša sedanja »moderna« vozila.

Razna poročila.

r Češke morske kopeli v Srebrnu pri Dubrovniku se lepo razvijajo brez vsake reklame. Rečeno podjetje je našlo radosten odmev tudi v jugoslovanskih krogih, iz katerih prihajajo vrste veselih izjav in številni prijavi za deležnike. Dubrovniška kopališka in hotelska družba v Pragi šteje že danes do 200 članov z vplačano glavnico 500.000 K, ki se bo povišala na 1 milijon. V zadnjem času se je prijavil za člana tudi bivši župan dubrovniški, državni poslanec dr. M. Čingrija, kar najlepše pričra o zaupanju v prosvetanje podjetja. Takoj po novem letu je odšel zastopnik družbe v Dubrovnik, da prične važne priprave za upravo kopeli, parka, za zgradbo vodovoda itd. Ravno kar izdani prospekt, ki obsega uresničenje kopališkega projekta po načrtu arh. L. Machona, pošlje na zahtevo pisarnicu družbe v Pragi II., 381.

r »Az Est« proti avstrijskim otrokom. Pod napisom »Poseben načrt« piše rečeni mažarski list na uvodnem mestu: Poseben načrt se je spet rodil v Avstriji. Izmislili so si, da pripeljejo 150.000 avstrijskih otrok na Ogrsko, kjer jih namestijo po mažarskih hišah, da bi mi živili, pitali avstrijsko mladino. Tudi plačati nameravajo neko malenkost za oskrbovanje imenovanih naših »malih dobrih prijateljev«. Avstrija hoče nabirati prispevke za hranarino otrok, ki imajo biti poslani na Ogrsko. Kakih 20 milijonov hočejo nabrati v ta namen. V Avstriji pa ta nenavadni načrt ni odprl popolnoma polnih moženj bank in velikih podjetij, zato je prišla k nam neka visoka avstrijska osebnost, ki je zahtevala od ogrskih bank denar za hranarino avstrijskih otrok. Gre pa tukaj tudi za to, da ne bi samo orežili otrok av-

strijskih bratov, temveč da bi zanje tudi žrtvovali denar. Ta nemogoč načrt je vre den brat vseh onih dejanj, ki že skozi sto letja škodujejo naši deželi. Tam disponirajo z nami prav tako, kakor gospodar s svojim imetjem. Dežela, posebno pa velika mesta so polna trpetih, slabotnih, malokrvnih, bolnih mažarskih otrok in apro vizacijske težkoče, pomanjkanje premoga slaba obleka, razbita obutev in siromašni stanovanja z ubogimi malimi mažarskim vojnimi žrtvami vsepovsod! Mar ne bomo hranili potem svojih lastnih otrok? Ali n na Ogrskem na stotisoče siromašnih otrok, ki jih moramo preživiti? Zakaj se ni usmili bank te v resnici naših bratov, kojih očetje trpijo na bojnih poljanah ali pa so našli smrt na frontah. Kaj ima mo toliko preveč, da preživimo lahko š avstrijsko deco? Ali se obnašajo avstrijske narodnosti proti nam tako, da kaj takega od nas zaslužio? V avstrijskem parlamentu se čuje dan na dan blati naš domovino, posebno s slovanske strani žalji naša narodna čast. Avstrijska trgovina in obrt sta naša brezvestna oderuha. Češka stranka hoče iztrgati stolice iz našega narodnega telesa, in potem naj vse to še hranimo in pitamo tujo deco! Nikdar nikoli! Mažarska gostoljubnost n tako gorka, kakor bi morda kdo mislil. V dandanašnjih žalostnih dneh ne maramo ne za nemške, ne za avstrijske otroke. Naše sočutje, naša gostoljubnost, naši prebitki so samo za mažarske otroke!

r Žalostne številke. »Pozorovatele« piše: V župniji pri Gospé Mariji v Kromerizu kaže statistika o gibanju prebivalstva resen pojav: Število umrlih presega število rojenih za 62! Umiramo in izumremo, če se ne izpremenijo ti odnošaji! V mestu v župniji Gospé Marije je umrlo 240 oseb, med njimi 85 tužcev, rojenih pa je bilo 106 (med katerimi je bilo 8 mrtvorojenih). Od živorojenih je umrlo v teku leta 13 oseb. Na 1000 prebivalcev v rečeni župniji pride približno 10 porodov. Kaj takega se ni opazilo niti v Pragi.

r Razstrelba v Courneure. Agence Havas: Eksplozija v Courneure je uničila oziroma poškodovala približno 50 tvornic

Ljubljanska aprovizacija.

a Člani vojne zveze v I., II., V. in VI. okraju dobe kavino mešanico v sledečih trgovinah. Na kavine izkaznice št. 2 pri g. Perdanu, Ces. Jož. trg 11, št. 8 pri g. Friedrichu na Poljanski cesti 71, št. 9 pri g. Brezovarju na Poljanski cesti 76, št. 11 pri g. Schifferju na Mestnem trgu 20, št. 13 pri g. Tavčarju na Starem trgu 30, št. 14 pri g. Severju Trubarjeva ulica 2, št. 15 pri g. Deržaju Ulica na Grad 1, št. 17 pri g. Kavčiču sv. Florijana ulica 22, št. 18 pri g. Zorcu sv. Florijana ulica 22, št. 20 pri g. Miheliču sv. Florijana ulica 35, št. 21 pri g. Topolavcu sv. Florijana ulica 36, št. 22 pri g. Fabjanu sv. Florijana ulica, št. 26 pri g. Anžlovarju Sredina 11, št. 55 pri g. Zorcu Dunajska cesta 36, št. 60 pri gosp. Khamu Miklošičeva cesta 8, št. 61 pri g. Sraku Mar. Ter. cesta 13, št. 65 pri gosp. Jeršetu sv. Petra cesta 14, št. 66 pri gosp. Mencingerju sv. Petra cesta 43, št. 67 pri g. Simončiču sv. Petra cesta 44, št. 71 pri g. Legatu Slomškova ulica 13. — Na vsako numerirano izkaznico se dobi 1 zavitek kavine mešanice, ki stane 1 K.

a Razdelitev mesa v občini Moste se vrši v petek 29. marca od 7. do 8. ure dopoldne št. 1—80, od 8. do 9. ure št. 81—160, od 9. do 10. ure št. 161—240, od 10. do 11. ure št. 241—320, od 11. do 12. ure št. 321—400, popoldne od 1. do 2. ure št. 401—480, od 2. do 3. ure št. 481—560, od 3. do 4. ure št. 561—640, od 4. do 5. ure št. 641—720, od 5. do 6. ure št. 721 do konca in sicer v občinski mesnici pri Rodetu. — Železničarji dobe pri Krušiču v Vodmatu od 7. do 8. ure dopoldne št. 1—80, od 8. do 9. ure št. 81—160, od 9. do 10. ure št. 161 do 240, od 10. do 11. ure št. 241—320, od 11. do 12. ure št. 321 do konca. — Stranke naj se drže predpisanega reda, da se preprečijo nedostatk.

Pravila

o vedenju pri letalskih napadih.

Deželna vlada nam sporoča: V zadnjem času so letalski napadi na mesta zahtevali žrtve tudi zato, ker se občinstvo ni primerno vedlo in se zlasti ni ravnilo po pravilih, ki so se od oblasti za take slučaje izdala.

V naslednjem se nanovo objavi razglas c. kr. deželnega predsedništva z dne 19. avgusta 1917, št. 4071/Mob., ki posebuje imenovana, pred vsem za Ljubljano in okolico veljavna pravila s pozivom, da se pri morebitnih letalskih napadih ravna vsakdo v lastno korist najtočnejše po njih.

1. Za slučaj, da je pripravljen polet sovražnih letalcev proti Ljubljani, se odredi

priprava na letalce,

katero se naznani podnevu z rdečo zastavo, ponoči z rdečo svetilko, ki se izobesi na stolpu ljubljanskega Grada.

